

إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ

إِلَهُهُ فِي طَرَفِ سَمَرٍ كَمَنْ جَمِيعًا ۝ اِي ايمان وارو! جڏهن ڪنهن فوج سان توهان جو مقابلو ٿئي

فَعَةً قَاتِبَتُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝ وَاطِيعُوا

ت ثابت قدم رهو ۽ الله کي ڪثرت سان ياد ڪريو ته توهان مراد ماسيڻو ۽ الله ۽ اُن جي

اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ

رسول جو حڪم مڃو ۽ پاڻ ۾ جهيڙو نه ڪريو جو زبردلي ٿي ويندو ۽ توهان جي مضبوطي هواندي رهندي ۽ ڪا به صبر ڪريو

وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ

بيشڪ الله صبروارن سان گڏ آهي ۽ انهن وانگر نه ٿيو جيڪي پنهنجي لشڪر آڌر جي

خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِطَرَاوٍ رِثَاءَ النَّاسِ وَ يُصَادُّونَ عَنْ

۽ ماڻهن کي ڏيکارڻ جي واسطي ۽ الله جي واٽ کان روڪيندي وٺڻ

سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝ وَإِذْ زَيْنٌ لَهُمْ

۽ انهن جاسمورڪم الله جي قبضي ۾ آهن ۽ جڏهن جو شيطان انهن جي نظري

الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ

سندن ڪم ڇڻا ڪري ڏيکاريا ويا ۽ چوڻ لڳو ته توهان تي ڪو به شخص غالب اچڻ وارو نه آهي ۽ توهان

وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفُتُنَ نَكَصَ عَلَى عَقْبَيْهِ وَ

منهنجي پناهه ۾ آهي ۽ جڏهن ٻئي لشڪر آهون سامهون ٿيا، پوئين پٺڀڙيڳو ۽ چوڻ لڳو

قَالَ إِنِّي بِرَبِّي مُنْكَرٌ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ

مان توهان کان بيزار آهيان ۽ جيڪي شين کي توهان کي ڏسڻ ۾ نه ٿي ٿا ۽ مان الله کان ڊڄان ٿو ۽

وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ إِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ

۽ الله جو سخت عذاب آهي ۽ جڏهن چوندا هئا منافق ۽ اهي جن جي دلين

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّهُمْ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى

۾ تڪليف آهي ۽ ٻي مسلمان پنهنجي دين تي مغرور آهن ۽ جيڪو الله تي

اللَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَكَّلُ الَّذِينَ

پروسي ۽ ٻي بيشڪ الله وٽ غالب هجي ۽ ڪڏهن ٿي ۽ ڪڏهن ٿي ۽ ڪڏهن ملانگ ڪاڏين

منزل ۲

۸۶. ان کان مدد گهرو ۽ ڪافرن تي غالب ٿيڻ جو دعائون گهرو. مسئلو هن

۸۷. مان معلوم ٿيو انسان کي هرحال ۾ لڙڻ آهي ته هو پنهنجي دل ۽ زبان کي ڏي

۸۸. الاهي ۾ مشغول رکي ۽ ڪنهن سختي ۽ پریشاني ۾ ڀڄڻ کان غافل ٿي.

۸۹. هن آيت مان معلوم ٿيو پاڻ ۾ جهيڙو ۽ صحن وڪروري ۽ ٻي نفازي

۹۰. جو سبب آهي ۽ هي به معلوم ٿيو پاڻ ۾ جهيڙي کان محفوظ رهڻ جي تدبير خدا

۹۱. ۽ رسول جي فرمانبرداري ۽ دين جي تابعداري آهي. ۹۲. انهن جو معنيٰ ۽ مڃڻ

۹۳. شان ٿيڻ ۽ هي آيت قریش جي ڪافرن جي حق ۾ نازل ٿي جيڪي بد

۹۴. ۽ گهڻن ۽ تڪبر ڪندا هئا. محبوب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن

۹۵. ڏيکارڻي ياد ۽ هي قریش اچي ويا ۽ تڪبر ۽ غرور ۽ ڀڳڻ ۽ جنگ لاءِ تيار

۹۶. تنهنجي رسول کي ڪوڙ وڪڻڻا. يارب اها ٻي اها مدد عنايت ٿي جنهنجو

۹۷. واعدو فرمايو هو. حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما فرمايو ته جڏهن ابو

۹۸. سفیان ڏٺو ته فاطمي کي ڪو خطر دور ٿيڻ ڏٺو تڏهن پيغام موڪليو ته

۹۹. توهان فاطمي جي مدد لاءِ آيا آهيو. هاڻي ان کي ڪو خطرو نه آهي. انهي ڪري

۱۰۰. توهان واپس وڃو ۽ ان تي اڃا بهل جيءَ خدا جو قسم! اسان واپس ڏيڻ لڳا

۱۰۱. ايسانن جو اسان بدر ۾ لهون ۽ تي ڏينهن قيام ڪريون ۽ اُن ڏي

۱۰۲. ڪريون. گهڻا ڪاڏا پڇاڻيون، شراب پيون، ۽ ٻانڀين جا ڪاڏا ٻڌون. عربن ۾

۱۰۳. اسان جي مشهوري ٿي ۽ اسان جي هيٺ هڻيشه باق رهي، پر خدا کي پيو

۱۰۴. ڪجهه منظور هو. جڏهن اهي بدر ۾ پهتا ته چار شراب جي ڇاو تي انهن کي

۱۰۵. موت جو پيالو پيئڻ پيو ۽ ٻانڀين جي ساز ۾ گاني جي جاءِ تي روڻ ۽ رايون ۽

۱۰۶. تي رينون. الله تعالیٰ مومن کي حڪم فرماي ته اهي اُن واقعي مان عبرت

۱۰۷. حاصل ڪن ۽ سمجهن ته فخر، ريا، ۽ غرور ۽ تڪبر جو انجام هروڀر

۱۰۸. آهي. ٻانڀي کي اخلاص ۽ خدا ۽ رسول جي اطاعت گهڻي.

۱۰۹. ۽ حضور پُر نور محبوب نبي ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي شين

۱۱۰. ۽ مسلمانن جي مخالفت ۾ جيڪي ڪجهه انهن ڪيو هو. ان تي انهن جون

۱۱۱. ۲. تڙيون ڪيون ۽ انهن کي خراب ڪن تي قائم رهڻ جي رغبت ڏياري ۽

۱۱۲. جڏهن قریش بدر ۾ وڃڻ تي اتفاق ڪيو ته انهن کي ياد آيو ته منجهن ۽ قبيل

۱۱۳. بني بڪر جي وچ ۾ دشمني آهي. ممڪن هو جو اهي اهو خيال ڪري

۱۱۴. واپسي جو ارادو ڪن ها، اهو شيطان کي منظور رهيو. اُن ڪري ان اهو

۱۱۵. ضرب ڪيو جو سراقه بن مالڪ بن جعشم ۽ نڪتا جي سرداري صورت

۱۱۶. ۾ ظاهر ٿيو ۽ هڪ لشڪر ۾ هڪ ڪنڊ وٺي ڪري مشرڪن سان اچي

۱۱۷. مليو ۽ انهن کي چوڻ لڳو ته مان توهان جو مدد آڻيان. اڄ توهان تي

ڪو غالب اچڻ وارو نه آهي. جڏهن مسلمانن ۽ ڪافرن جا ٻئي لشڪر صحن ۾ پيا ۽ محبوب ڪريم صلي الله عليه وسلم جن مٿي جي هڪ مٿن ڪافرن جي منهن تي هني ته اهي ٻئي ڏيئي ڀڳا ۽ حضرت

جبريل، ابليس، لعين جي طرف وڌيو. جيڪو سراقه جي شڪل ۾ حارث بن هشام جهڙي بڪري بيٺو هو. موٽ ڇڏائي وئي پنهنجي ٽولي سان ڀڳي. حارث ڀڳاڻيندو رهيو ۽ سراقه

سراقه!! ٽن ڏاسن جو صحن ۾ ٿيو هئين ۽ ڪاڏي وڃين ٿو؟ چوڻ لڳو مون کي اهو نظر اچي ٿو. جيڪو توهان کي نظر نه اچي. هن آيت پاران واقعي جو بيان آهي. ۱۱۸. ۽ امن جي جيڪا ميدان

ڪئي هئي، سڀڪو وڃي ٿو. اُن تي حارث بن هشام جيءَ اسان تنهنجي ڏيڙو سي ۽ آيا هاسين، تون هاڻي اسان کي هن حالت ۾ خوار ڪندي ۽ ڇڏڻ لڳو. ۱۱۹. يعني ملائڪن جو

لشڪر. ۱۲۰. ڪي اهو مون کي هلاڪ نه ڪري ڇڏي. جڏهن ڪافرن کي شڪست ٿي ۽ شڪست کائڻ پيو ۽ جڏهن مڪرمه پهتا تڏهن انهن هي مشهور ڪيو ته اسان جي شڪست

۽ پاڇ جو سبب سراقه ٿيو. جڏهن اها خبر (اصلي) سراقه کي پهتي تڏهن اُن کي حيرت ۽ چوڻ لڳو هي ماڻهو ڇا ڪن ٿا؟ ۱۲۱. مون کي انهن جي اچڻ جي خبر نه وڃي ٿي. تنهن مون کي خبر ۽ انهن جي

شڪست کان پوءِ پيئي آهي. تڏهن قریش جيءَ تون فلاڻي فلاڻي ڏينهن اسان وٽ آيو هئين. اُن قسم ڪثرت ۽ اهرمحض غلط آهي ۽ تڏهن انهن کي پڪ ٿي ته اهو شيطان هو. ۱۲۲. ملائي

جا. ۱۲۳. هي مڪرمه جا ڪجهه ماڻهو هئا، جن اسلام جو ڪلمو پڙهيو هو، مگر ان وقت تائين سندن دلين ۾ شڪ ۽ تردد باقي هو، جڏهن قریش جا هٿو محبوب سيد عالم

صلي الله عليه وسلم جن سان جنگ جي لاءِ نڪتا. هي به انهن سان گڏ بدر ۾ پهتا. اتي وڃي، مسلمانن کي ٿورو ٽائون ڏي شڪ اڃا وڌيو ۽ مرتد ٿي ويا ۽ چوڻ لڳا. ۱۲۴. جو پنهنجي ايتري ٿوري

تعداد جي باوجود اهڙي وڏي لشڪر جي سامهون ٿي ويا. الله تعالیٰ فرمائي ٿو. ۱۲۵. ۽ پنهنجو ڪم ان جي حوالي ڪري ۽ ان جي فضل ۽ احسان تي مطمئن ٿي. ۱۲۶. ان جو حافظ ۽

ناصر آهي.

۱۲۳ هـ الله تعالى جي طرفان ليدو ۽ خوشخبري آهي ته مسلمانن جي جماعت صبر سان رهي ۽ پوءِ الله تعالى جي مدد سان توهون ڪافرن تي غالب رهندي چوڪا فرجهل آهن ۽ انهن جو مقصد جنگ سان آهي ۽ ثواب جو حاصل ڪرڻ، ۽ في عذاب جو خوف، جانورن وانگر وڙهندا ڦرندا رهن ٿا ۽ پوءِ لڙهيت سان گذرڻ واري جي سامهون چاهي سگهندا، بخاري شريف جي حديث ۾ آهي ته جڏهن هي آيت نازل ٿي ته تڏهن مسلمانن تي فرض ڪيو ويو ته مسلمانن جو هڪ بجاهد تڏهن (ڪافرن) جي مقابلي کان ڏيڇي پوءِ آيت اَلَا نَحْفَظُّكَ اللَّهُ نَازِلٌ فِي هِي لَازِمٌ ڪيو ويو ته هڪ سو ۽ ٻن سؤ جي سامهون قائم رهن يعني توهون سان مقابلي جي فرضيت منسوخ ٿي وئي ۽ کان پوءِ منسوخ ڪيو ويو، ۱۲۴ هـ ۽ ڪافرن جي قتل ۾ باغ وڪري، ڪفر جي ذلت ۽ اسلام جي شوڪت جو اظهار ڪري، شان نازل، مسلم شريف وغيره جي حديثن ۾ آهي ته بدري جي جنگ ۾ ستر ڪافر قيد ڪري، محبوب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جي حضور ۾ آندو ويا، محبوب ساڻين انهن متعلق صحابہ ڪرام کان مشورو طلب فرمايو، حضرت ابو بڪر صديق عرض ڪيو ته هي توهان جي قوم جي قبيلي جا ماڻهو آهن، منهنجي راڻو ۽ منهنجي ڪن آزاد ڪيو ويو، ان سان مسلمانن کي قوت به پهچندي ۽ ڪهڙو عجب آهي، جو الله تعالى انهن ماڻهن کي اسلام نصيب فرمائي، حضرت عمر فاروق رضه ۽ ٻيا ڪي ماڻهن توهان جي تڪذيب ڪئي، توهان کي معي مڪرم ۾ رهڻ ڏنو، هي ڪفر جا سڙا ۽ ڳولڻ آهن، سندن سسپرون اڌاري ڇڏيو الله تعالى توهان کي فديي کان بي نياز ڪيو آهي، علي المرتضيٰ کي عليل ٿي، حضرت حمزه کي عباس تي ۽ مون کي پنهنجن ماڻهن تي مقرر ڪيو ته انهن جون سسپرون ڪيون وڃن، آخر ڪار فديي وٺڻ جي راڻي قرار ڏني ورتو ۽ جڏهن فديو ورتو ويو ته پوءِ هي آيت نازل ٿي، ۱۲۶ هـ يعني توهان جي لاءِ آخرت جو ثواب، جيڪو ڪافرن جي قتل ۾ (اسلام جي اعزاز تي مرتب آهي، حضرت ابن عباس رضه الله تعالى عنهما فرمايو ته هي حڪم ۱۲۷ هـ بدر مهروء جڏهن مسلمان ٿوڙا هئا، پوءِ جڏهن مسلمانن جو تعداد وڌيو ۽ اهي الله تعالى جي فضل سان مضبوط ٿيا ته قيدن جي حق ۾ نازل ٿي ۽ قِيَامًا مَتَّاعًا ۽ مَتَّاعًا ۽ الله تعالى پنهنجي مومنين کي معي مڪرم صلي الله عليه وسلم جن ۾ مومنين کي اختيار ڏنو ته ڇا ڪن ڪافرن کي قتل ڪن، چاهي انهن کي غلام بنائن، ترقي ڏيو وڃي ۽ آزاد ڪن، بدر جي قيدن جو فديو چاليهه اوقيه سون في شخص هو.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ

وَيَسِيرٌ مِثْرُهَا هَجْنٌ تَبْنِ سَوْنٌ قِي غَالِبٌ رَهْدَا ۽ جيڪڏهن توهان جا ۱۲۵ هـ سَوُهْجَنٌ تَه ڪافرن جي هزار تي غالب ايندا ۽ هن ڪري جو اها قوم سمجهه ڏئي رهي ۱۲۵ هـ

أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ هَانِي اللَّهُ توهان تان هلڪڙائي فرمائي ۽ ان کي علم آهي ته توهان ڪمزور آهيو پوءِ جيڪڏهن توهان ۱۲۶ هـ

مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مَان سَوُصُورٌ وارا هجن ته ٻن سون تي غالب ايندا ۽ جيڪڏهن توهان مان ۱۲۷ هـ

أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۱۲۸ هـ هزار هجي ته ٻن هزارن تي غالب ايندا الله جي حڪم سان ۽ الله صبر وارن سان گڏ آهي ۱۲۸ هـ

مَا كَانَتْ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَكَ آسَرٌ حَتَّى يَتُخَنَ فِي الْأَرْضِ ڪنهن نبي کي لائق نه آهي جو ڪافرن کي زنده قيد ڪري جيستائين انهن جو زمين تي خود وهاڻي ۱۲۹ هـ

تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۱۳۰ هـ توهان ماڻهو دنيا جو مال گهرو ٿا ۱۳۰ هـ ۽ الله آخرت چاهي ۱۳۰ هـ ۽ الله عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۱۳۱ هـ لَوْ لَا كُتِبَ مِنَ اللَّهِ سَبَقٌ لَكُمْ فِيمَا ۱۳۱ هـ

أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۱۳۲ هـ فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۱۳۲ هـ بدلي جو مال ورتو ان ۾ توهان تي وڏو عذاب اچي ها، پوءِ ڪا ٿو جيڪا غنيمت توهان کي ملي حلال پاڪيزه ۱۳۲ هـ ۽ اَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۳۳ هـ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ ۱۳۳ هـ

لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ توهان جي هٿن ۾ آهن انهن کي فرمايو ۱۳۴ هـ جيڪڏهن الله توهان جي دل ۾ چڱائي ڏني ۱۳۴ هـ ۽ جيڪڏهن

۱۳۵ هـ جڏهن مٿين آيت نازل ٿي ته محبوري ڪري صلي الله عليه وسلم جن جي محبوري جيڪي فديا ورتا هئا تن کان هٽ رهي ڇڏيا، تنهن تي هي آيت ڪريم نازل ٿي ۽ بيان فرمايو ويو ته توهان جون غنيماتن حلال ڪيون ويون ۽ انهن کي ڪا ٿو، صحيحين جي حديث ۾ آهي ته الله تعالى اسان جي لاءِ غنيمتون حلال ڪيون اسان کي ۱۳۶ هـ

۱۳۷ هـ هي آيت حضرت عباس بن عبد المطلب رضه الله تعالى عنه جي باري ۾ نازل ٿي آهي، جيڪو محبوري سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جو چاچو آهي، هي قريش ڪافرن جي انهن توهن سڙا مان هو، جن بدري جي جنگ ۾ ڪافرن جي لشڪر کي کاڌي ڪارائڻ جي ذميواري ڪئي هئي ۽ هي ان خرچ جي لاءِ ويهاريو ته سون ساڻن کڻي هليو هو (هڪ اڻڀريا چاليهن درهمن جو ٿي ٿو) پر ان جي ۱۳۸ هـ ذمي، جنهن ڏينهن کاڌ وڪرائڻ مقرر ٿيو هو، خاص انهيءَ ڏينهن جنگ جو اڻڀريو ٿيو ۽ قتال ۾ کاڌي ڪارائڻ جي فرصت ۽ مهلت ڏني، تنهن سبب ان وقت اهي ويهاريو ته سون رهي ۱۳۹ هـ ۽ جڏهن ان کي گرفتار ڪري سندس سون ورتو ويو ته تڏهن ان درخواست ڪئي ته اهو سون ڪٿي ڏيڻ ۾ ڀرتو وڃي، محبوب رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن انڪار ڪندي ارشاد ۱۴۰ هـ فرمايو ته جيڪا شي اسان جي مخالفت ۾ خرچ ڪرڻ جي لاءِ آندئي آهي، سا ڇڏي ويندي ۽ حضرت عباس تي سندس ٻنهي ڀائرين، عقيب بن ابوطالب ۽ نوفل بن حارث جي برابر وڏو ۱۴۱ هـ وڙيو، تڏهن حضرت عباس عرض ڪيو يا محمد (صلي الله تعالى عليه و آله) توهان مون کي هن حال ۾ ڇڏيندو، جو مان با تي عمر قريش کان گهري گهري گذاريان؟ محبوري ساڻين فرمايو ته اهو ۱۴۲ هـ سون ڪٿي آهي؟ جنهن کي تنهنجي معي مڪرم کان هٽڻ وقت تنهنجي زال ام الفضل ڏنن ڪيو آهي ۽ تون ان کي ڇڏي آيو آهين ته خبر ڏيو آهي مون کي ڪهڙو حادثو ٿي پيش اچي، جيڪڏهن

منزل ۲

خَيْرًا لَّيُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا اخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ

تو ڪا ڪه ٿو ڏئي ان کان بهتر توهان کي عطا فرمائيندو ۽ توهان کي معاف فرمائيندو ۽ الله

غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ

بخشيند ۽ مهربان آهي ۱۳۲ ۽ اِي محبُو جيڪڏهن اهي ۱۳۳ توهان کي خيانت ڪرڻ چاهيندا ۽ تان کان اڳم الله

مَنْ قَبْلُ فَأَمْكُنْ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ

سان به خيانت ڪري چڪا آهن ۽ پوءِ انهيءَ توکي ايترو تي طاقت ڏني ۱۳۴ الله جيڪڏهن توهان کي پيشڪ

أَمْوًا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَنْفُسَهُمْ فِي سَبِيلِ

جن ايمان آندو ۽ الله جي واسطي ۱۳۵ گهڻو لڙيو ۽ انهن جي راهه ۾ پنهنجي مال ۽ نجات سان جهاد ڪيا ۽ تون

اللَّهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَوْ وَاوَّعُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

۱۳۶ ۽ اهي جن جاءِ ڏني ۽ مدد ڪئي ۱۳۷ انهيءَ هڪ ٻئي جا وارث آهن ۱۳۸

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَالَهُمْ مِنَ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ

۽ اهي جن ايمان آندو ۽ هجرت نڪري ويا ۱۳۹ توهان کي انهن جي ڇڏيل ملڪيت مان ڪجهه به نه نٿو پيچجي

حَتَّىٰ يَهَاجَرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ

جيستائين هجرت ڏڪن ۽ جيڪڏهن اهي دين ۾ توهان کان مدد گهڻن ته توهان تي مدد ڪرڻ واجب

النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ ۝ وَاللَّهُ بِمَا

آهي ۱۴۰ مگر اهڙي قوم تي جو توهان ۽ انهن ۾ معاهدو آهي ۽ الله توهان جا

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

ڪم ڏسي رهيو آهي ۱۴۱ ۽ ڪافر پاڻ ۾ هڪ ٻئي جا وارث آهن ۱۴۲

إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ ۝ فَسَادٌ كَبِيرٌ ۝

جيڪڏهن توهان ائين نه ڪندؤ ته زمين ۾ فتنو ۽ وڏو فساد ٿيندو ۱۴۳ ۽ اهي

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَإِنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ

جن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ الله جي واٽ ۾ جهاد ڪيا ۽ جن جاءِ

أَوْ وَاوَّعُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ

ڏني ۽ مدد ڪئي اهي ئي سچا ايمان وارا آهن ۱۴۴ انهن جي واسطي بخشش آهي ۽ عزت

مان جنگ ۾ ڪم اچي ويڃان ته هي تنهنجو عبد الله ۽ عبيد الله ۽ فضل

۽ قشمت (چارئي سندس پٽ هئا) جو آهي ۱۴۵ حضرت عباس عرض ڪيو ته توهان

کي ڪيئن معلوم ٿيندو محبوب سائين فرمايو ته مون کي منهنجي رب خبردار

فرمايو آهي ۽ تنهن تي حضرت عباس عرض ڪيو ته مان شاهدي ڏيان ته توهان

ته بيشڪ توهان سچا آهيو ۽ مان شاهدي ڏيان ته الله تعاليٰ کان سوڙو

ڪوبه معبود نه آهي ۽ بيشڪ توهان ان جا پانها ۽ رسول آهيو ۽ منهنجي

انهيءَ راز تي الله کان سوڙو ڪوبه واقف نه هو ۽ حضرت عباس پنهنجن

ڀائرين عتيل ۽ نوفل کي حڪم ڏنو ته انهن به اسلام آندو ۱۴۶ ۽ ايمان

جي خلوص ۽ نيت جي سخت سان.

۱۴۷ يعني نڌيو.

۱۴۸ جڏهن حضور محبوب رسول صلي الله عليه وسلم جن وقت مڪين

جو مال آيو ۽ جنهن جو مقدار اسي هزار هو ۱۴۹ محبوب سائين جن ظاهر

جي غاڙ لاءِ وضو فرمايو ۽ غاڙ پٽهڻ کان اڳ سمورو مال ورهائي ڇڏيو

۽ حضرت ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه کي حڪم فرمايو ته ان مان وٺ پوءِ

جيترو ان کان ڪجهه سگهيو ايترو ان کي ڏيو ۱۵۰ اهو فرمائيندو هو ته هي ان کان ڀلو

آهي جيڪو الله مون کان ورتو ۽ مان ان جي مغفرت جي اميد رکان ٿو ۽

سندس دولت ۽ نندي جو هي حال هو جو وٽس ريه غلام هئا ۱۵۱ سمورا ڀاڙي

هئا ۽ انهن مان سڀني کان گهٽ سوايو جنهن جو هو سو ويهن هزارن

جو هو ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ توهان جي بيعت کان ڦري ۽ ڪفر اختيار ڪري

۱۵۵ جيئن اهي بدر ۾ ڏسي چڪا آهن گرفتار ٿيا ۽ آئندو به جيڪڏهن

سندن طريقا اهي ئي رهيا ته پوءِ انهن کي انهيءَ جو اميد وارو نه گهرجي.

۱۵۶ انهيءَ جي رسول جي محبت ۾ انهن پنهنجا ۱۵۷ هي اولين

مهاجر آهن ۱۵۸ مسلمانن جي ۽ انهن کي پنهنجن گهرن ۾ رهيو

سي انصار آهن ۱۵۹ تن مهاجرن ۽ انصار ٻنهي جي لاءِ ارشاد ٿئي ٿو ۱۶۰

مهاجر انصار جا ۽ انصار جا ۱۶۱ هيءَ وراثت واولوالاحرام بعضن اولي

بعض آيت سان منسوخ ٿي وئي ۱۶۲ ۽ مڪي مڪرم ۾ رهي ۱۶۳

۱۶۴ انهن ۽ مؤمنن جي وچ ۾ وراثت نه آهي ۱۶۵ هن آيت مان ثابت

ٿيو ته مسلمانن کي ڪافرن جي ڀائرن ۽ وراثت کان منع ڪيو ويو ۽ انهن

کان جدا رهڻ جو حڪم ڏنو ويو ۽ مسلمانن تي هڪٻئي سان ميل جول

ڪرڻ لازم ڪيو ويو.

۱۶۶ يعني جيڪڏهن مسلمانن ۾ هڪٻئي سان تعارف

۽ مدد دهجي ۽ اهي هڪٻئي جا مددگار ٿي ۱۶۷ هڪ قوت ڏسجي وڃن ته پوءِ ڪا فرم مضبوط ٿيندا ۽ مسلمان ضعيف ۽ هي وڏو فتني ۽ فساد آهي.

إِلَيْهِمْ عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٠﴾
ڪيل معاهد و طئي ٿيل مدت تائين پرور عيو، بيشڪ الله پرهين گارن کي دوست رکي تو
فَإِذَا أَسْلَخُ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَ
پوءِ جدھن عزت و ارامھين اگڏري وڃن ۽ مشرڪن کي قتل ڪريو ۽ جتي بہ ڏسو ۱۱
جَدَّتُوهُمْ وَخَذُواهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ
۽ انھن کي پڪڙيو ۽ قيد ڪريو ۽ ھر جاءِ تي انھن جي تاز ۾ ويھو، پوءِ جيڪڏھن
مَرَصِدًا فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا
اھي توبه ڪن ۽ نماز قائم رکن ۽ زڪوة ڏين انھن جو رستو ڇڏي ڏيو ۽ ۱۲ بيشڪ
سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
الله بخشھار مھربان آھي، ۽ اھي محبوب جيڪڏھن ڪو مشرڪ توهان کان پنھنجي ڪلام
اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ
۽ ان کي پنھنجي ڏيو جو اھو الله جو ڪلام ٻڌي، پوءِ ان کي امن جي جاءِ تي پهچائي ڇڏو ۽ اھو من لاءِ ۽
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ
اھي نادان ماڻھو آھن ۽ مشرڪن جي واسطي الله ۽ ان جي رسول وٽ ڪوبه عھد ڪيئن
عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُوا عِنْدَ الْمَسْجِدِ
تي سگھي تو ۱۵ مگر اھي جن سان توهان جو معاهد و مسجد حرام وٽ ٿيو
الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
۱۶ پوءِ جيستائين اھي توهان سان عھد تي قائم رھن ۽ توهان بہ انھن جي واسطي قائم رھو بيشڪ پرھين گار
الْمُتَّقِينَ ﴿١٥﴾ كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ
الله کي وڻن ٿا، ۱۷ ڪيئن حالانڪ جيڪڏھن اھي توهان تي غالب اچن ۽ ڏڦرايت جو لحاظ ڪن
إِلَّا وَلَا ذِمَّةٌ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَ
۱۸ ۽ عھد جو، توهان کي پنھنجي نہ ٻان، سا راضي ڪندا آھن ۽ انھن جي دلين ۾ انڪار آھي ۽
أَلْتَرَهُمْ خِسْفُونَ ﴿١٦﴾ اسْتَرْوَا بِأَلَيْتِ اللَّهِ ثَمًّا قَلِيلًا فَصَدُّوا
انھن مان گھڻي فرمان آھن، ۱۹ الله جي آيتن جي عيوض ٿورو ملھ ورتائون ۽ پوءِ ان جي سا

منزل ۲

۱۱ جن واعدو ٿوريون.

۱۲ حلال واري جاءِ ۾ يا حرم ۾ ڪنھن وقت ۽ جاءِ جي
تخصيص نہ آھي.

۱۳ شرڪ ۽ ڪفر کان ۽ ايمان قبول ڪن.

۱۴ ۽ قيد کان آزاد ڪري ڇڏيو ۽ انھن سان تعرض نہ ڪريو.

۱۵ مھلت جي مھينن گذرڻ کان پوءِ، جيئن توهان کان توحيد جا مسئلا
۽ قرآن پاڪ ٻڌڻ، جنھن جي توهان دعوت ڏيو ٿا.

۱۶ جيڪڏھن ايمان نہ آئي، مسئلو: ۱. ھن ثابت ٿيو تہ امن ڏنل کي ايذاءُ
۽ ڏنوشي ۽ مدت گذرڻ کان پوءِ ان کي دارالسلام ۾ رھڻ جي ڏيڻ آھي.

۱۷ اسلام ۽ ان جي حقيقت کي ڏٺا جڏھن، پوءِ بہ انھن کي امن ڏيڻ عين
حڪمت آھي، ته جيئن ڪلام الله ٻڌڻ ۽ سمجھڻ.

۱۸ ڪا جڙاھي لڳي ۽ عھد شڪني ڪن ٿا.

۱۹ ۽ انھن کان ڪا عھد شڪني ظھور نہ ٿئي، مثلاً بني
ڪنانه ۽ بني ضمره.

۲۰ واعدو پرور ڪندا ۽ ڪيئن قول تي قائم رھندا.

۲۱ ايمان ۽ عھد پرور ڪرڻ جا واعدو ڪري.

۲۲ ولدي ٿوري ٿيندڙ ڪفر ۾ سرڪش، بي مروت، ڪوڙ کان نہ
شرعائڻ وارا، انھن.

۲۳ ۽ دنيا جي ٿوري فائدي جي پويان ايمان ۽ قرآن ڇڏي ويٺا

۽ جيڪو عھد رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن سان ڪيو ھين، تنھن کي ابرسيان جي ٿوري لالچ ڏيڻ سان ڇڏيائون

۲۳ ۽ ماڻهن کي دين الاهي ۽ اهل شيعي کان روڪيائون.

۲۴ جڏهن موقعو ملين، قتل ڪري ڇڏين. پوءِ مسلمانن کي گهرجي ته جڏهن به مشرڪن تي پهچن ته انهن کي معاف نه ڪن.

۲۵ ڪفر ۽ وعدي توڙي کان باز اچڻ ايمان قبول ڪن.

۲۶ حضرت ابن عباس رضي الله تعالى عنهما فرمايو هن آيت مان ثابت ٿيو ته توبه جي وارن جو خون حرام آهي.

۲۷ هن مان ثابت ٿيو آيت جي تفصيل تي جنهن کي نظر هجي، سو عالم آهي.

۲۸ مسئلو:- هن آيت مان ثابت ٿيو ته جيڪو ذمي ڪافر، دين اسلام تي ظاهري طعن ڪري، تنهن جو عهد باقي نه رهيو، سو ذمي کان نڪري وڃي ٿو. ان کي تليڪرڻ جائز آهي.

۲۹ هن آيت مان ثابت ٿيو ته ڪافرن سان جنگ ڪرڻ ۾ مسلمان جو مقصد ڪير ڪفي ۽ بعد ايلي کان روڪڻ آهي.

۳۰ ۽ صلح حديبيه جو عهد توڙي پوءِ مسلمانن جي حليف خزايم جي خلاف بني بڪر جي مدد ڪئي.

۳۱ مڪه مڪرمه مان دارالندوه ۾ مشور ڪري.

۳۲ قتل ۽ قيد سان.

۳۳ ۽ انهن تي غلبه عطا فرمائيندو.

۳۴ اهي سمورا وعدا پورا ٿيا ۽ محبوب نبي ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جون خبرون سچيون ٿيون ۽ نبوت جو ثبوت چٽو ۽ واضح ٿي ويو.

۳۵ هن ۾ آگاهي آهي ته ڪي مڪي وارا ڪفر کان باز اچي، توبه تائب ٿيندا. هي خبر به اهڙي ئي واقع ٿي رهي. جيئن ابوسفیان، عكره بن ابوجهل ۽ سهيل بن عمرو ايمان سان مشرف ٿيا.

۳۶ اخلاص سان

الله جي

راه

۴

عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ لَا يَذَرُ قَبُولَ

کان روڪيائون. ۲۴ بيشڪ اهي ڏاڍا بُرا ڪم ڪن ٿا. ڪنهن مسلمان

فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا ذَلَمَةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ۝ فَإِنْ

۾ نه قربت جو خيال ڪن ته عهد جو ۲۵ ۽ اهي ئي سرڪش آهن. پوءِ جيڪڏهن

تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَأَخِوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۝

اهي ۲۶ توبه ڪن ۽ نماز قائم رکن ۽ زڪوة ڏين ته اهي توهان جا ديني ڀائر آهن ۲۷

وَلَقِصْلُ الْآيَةِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ

۽ اسان آيتون مفصل بيان ڪريون ٿا ڄاڻو ۲۸ وامن جي واسطي. ۲۹ ۽ جيڪڏهن عهد

مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا إِنَّتُمْ الْكَافِرُ

ڪري پنهنجا قسم توڙي ۽ توهان جي دين تي اعتراض ڪن ته پوءِ ڪفر جي اڳواڻن سان لڙو ۲۹

إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ يَذَرُكُمْ ۝ لَا تَقَاتِلُون قَوْمًا

بيشڪ انهن جي قسمن جو ڪو پروسو نه آهي ۳۰ انهن ۾ ٽري ويڃن. ۳۱ ڄاڻو ته انهن سان لڙائي نه

تَكُنْ أَيْمَانُكُمْ وَهُوَ بِأَخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُكُمْ وَأُولَٰ

ڪندڙ جنهن پنهنجا قسم توڙي ۳۲ ۽ رسول جي شهرت ۾ اڪيڻ ڄاڻاڻ ڏيکارڻ ۽ انهن جي ۳۳

مَرَّةً أَنْ تَخْشَوْنَهُمْ قَالَهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

طرف کان ٽي آهي. ۳۴ ڇا انهن کان ڊڄو ٿا. پوءِ الله وديڪ حقدار آهي جو ان کان ڊڄي ڪنهن ايمان

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ مِنْكُمْ عَلَيْهِمْ

رڪوٽا. انهن سان لڙائي ڪريو الله کين عذاب ڏيندو توهان جي هٿن کي خوار ڪندڙ توهان کي ڪاميابي

وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ۝ وَيَذْهَبُ غَيْظُ قُلُوبِهِمْ ۝

ڏيندو ۳۵ ۽ ايمان وارن جي دل کي ٽڪيڻ بچائيندو. ۳۶ انهن جي دٻين جو ٻيهڙو دور فرمائيندو ۳۷

وَيُثَبِّتُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۝ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ أَمْ

۽ الله جڏهن جي وٽيس توبه قبول فرمائي ۳۸ ۽ الله علمي ۽ حڪمت وارو آهي. ۳۹ ڇا توهان

حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمْ يُعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهِدُوا مِنْكُمْ

ان گمان ۾ آهيو ته توهان کي ائين ئي ڇڏيو ويندو ۴۰ ڇا الله سبحان ۽ تعاليٰ انهن جي جيڪي توهان سان جڙيا

مَنْهُ وَرَضَوَانِ وَجَدْتِ لَكُمْ فِيهَا نِعَمًا مُقِيمَةً ۖ خَلِدِينَ

پنهنجي رضاجي ۽ انهن باغن جي جن مڙهن جي واسطي دائمي نعمت آهي. هميشه هميشه

فِيهَا أَبَدًا ۖ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۖ يَأْتِيهَا الَّذِينَ

ان مڙهن ۽ بيشڪ الله وٽ وڏو ثواب آهي. اي ايمان وارا

أَمْوَالُكُمْ تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَأَخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ ۖ إِنَّ اسْتَحْبُوا

پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي ڀائرن کي دوست نه سمجهو جيڪڏهن اهي ايمان جي بجاءِ ڪفر کي

الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَوَلَّيْكُمْ هُمْ

پسند ڪن ۽ توهان مان جيڪي انهن سان دوستي رکندا آهن اهي ۽

الظَّالِمُونَ ۖ قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَأَخْوَانُكُمْ

ظالم آهن ته تون فرما ۽ جيڪڏهن توهان جي ۽ توهان جا پيارا

أَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ

۽ توهان جون نالون ۽ توهان جو ڪتب ۽ توهان جو ڪمائي مال ۽ واپار

تُخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينَ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

جنهن جي نقصان جو توهان کي پوي آهي ۽ توهان جي پسند ۽ چاهي اهي شيون الله ۽ ان جي رسول

وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَصِّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ

۽ ان جي راهه ۽ لڙڻ کان وڌيڪ پياريون هجن پوءِ انتظار ڪريو تان جو الله پنهنجو حڪم آڻي

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۖ لَقَدْ تَصَرَّفَ اللَّهُ فِي

۽ الله فاسقن کي هدايت نه ڏيندو آهي. بيشڪ الله گهڻن جاين تي توهان جي

مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۖ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كُنُوزُكُمْ فَلَمْ

مدد فرمائي ۽ حنين جي ڏينهن جڏهن توهان پنهنجي گهڻائي تي گهڻي پوءِ اها

تَغْنَ عَنْكُمْ شَيْئًا وَصَافَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا حَبَّتْ ثُمَّ

توهان کي ڪو فائدو نه ڏئي سگهي ۽ زمين پنهنجي ايڏي ڪشادگي جي باوجود توهان تي سوت هي ۽ وڻ

وَلَكُمْ مَدِيرِينَ ۖ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ

پوءِ توهان تي ڏيئي قلمي ويڙهه ۽ الله پنهنجي تسڪين لائي پنهنجي رسول تي ۽

منزل ۲

کي حڪم فرمايو ۽ پنهنجن ساٿين کي بلند آواز سان سڏو: اُن جي پڪار تي اهي ماڻهو ليڪ ليڪ ڇوڻدي مري آيا ۽ ڪافرن سان جنگ شروع ٿي وئي. جڏهن لڙائي زور وڌيڪ سان ٿي تڏهن محبوس سائين پنهنجي هٿ مبارڪ سان پٿرون کڻي ڪافرن جي منهن تي هڻي فرمايائون، محمد جي رب جو قسم پڇي نڪتا. پٿرن جي هڻڻ سان ٿي ڪافي ڳاڙهه ۽ محبوس رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن انهن جون غنيمتون مسلمانن کي ورهائي ڏنيون. هنن آيتن ۾ انهيءَ واقعي جو بيان آهي. ۱- توهان اتي بيهي ڏسگهيا. ۲- جواطمينان سان پنهنجي جاءِ تي قائم رهيا.

۳۶ ۽ هيءُ اعلى ترين خوشخبري آهي: چوٽه مالڪ جي رحمت ۽ رضائيتي جو سڀ کان وڏو مقصد ۽ پياري مُراد آهي.

۳۷ ۽ جڏهن مسلمانن کي ڪافرن کان مٿي مائٽي جي چٽڻ جو حڪم ڏنو ويو ته ڪن ماڻهن چيو ته هي ڪيئن ممڪن آهي، جو ماڻهو پنهنجي پيءُ يا ڏاڏي وغيره قربت وارن سان تعلق ڇڏي ڏئي. ان تي هي آيت نازل ٿي ۽ پڌارو ويو ته ڪافرن سان مٿي مائٽي جائز نه آهي. چاهي انهن سان ڪوبه رشتو هجي، جيئن اڳتي ارشاد فرمايائون.

۳۸ ۽ جلدي اچڻ واري عذاب ۾ مبتلا ڪري ڏير سان اچڻ واري عذاب ۾ رهن آيت مان ثابت ثبوت دين جي محفوظ رکڻ جي لاءِ دنيا جي تڪليف برداشت ڪرڻ مسلمانن لاءِ ضروري آهي ۽ الله ۽ سندس رسول جي اطاعت جي مقابلي ۾ ديني تعلقات ڪجهه واجهائڻ جي قابل نه آهن ۽ خدا ۽ رسول جي محبت، ايمان جو دليل آهي.

۳۹ يعني محبوس رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي صحابن (مسلمانن) کي جنگين ۾ ڪافرن تي غلبو عطا ڪيو، جيئن بد رجي واقعي قريظي، نصير، حديبيه، خيبر ۽ فتح مڪي ۾.

۴۰ ۽ حنين هڪ طاقتور ۽ ويجهو مڪي مڪرم کان چند ميلن جي مفاصلي تي، ماڻهي آهي. هتي فتح مڪي کان ٿورن ئي ڏينهن کان پوءِ قبيله هوازن ۽ قبيله ثقيف سان جنگ ٿي. هن جنگ ۾ مسلمان جو تعداد ٻارهن هزار يا ان کان وڌيڪ هو ۽ مشوڪ چار هزار هئا.

جڏهن ٻئي لشڪر آهون سامهون ٿيا ته مسلمانن مان ڪنهن شخص پنهنجي گهڻائي تي فخر ڪندي چيو ته هاڻي اسان مغلوب ٿيندا سو اهو ڪلمو محبوس رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن کي تمام

ڳرو لڳو، چوٽه حضور جن هرحال ۾ الله تعاليٰ تي توکل فرمائيندا هئا ۽ تعداد جي گهٽتائي يا گهڻائي تي نظر نه رکندا هئا. جنگ شروع ٿي ۽ سخت خونريزي ٿي، مشوڪ ڳاڙهه مسلمان موقعو ڏسي غنيمت جي مال ميٽڙ ۾ مصروف ٿي ويا. اهو ڏسي ڇڏي لشڪر موقعو سمجهي تيرن جي بارش شروع ڪري ڏني ۽ اهي تير لڏندي ڳاڙهي مهارت رکندا هئا. نتيجو

هي نڪتو جو ان هڪامي ۾ مسلمانن جا قدم اڳڙي ويا، لشڪر وڌيڪو ۽ محبوس سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن وٽ سندن چاچي حضرت عباس ۽ سندن سوت ابو سفيان بن حارث کان سواءِ ٻيو ڪوبه باقي نه رهيو. محبوس

سائين ان وقت پنهنجي سوارن کي ڪافرن جي طرف وڌايو ۽ حضرت عبا

۵۳ جو حضرت عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہ جي پڪارڻ سان نبی ڪريم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي خدمت اقدس ۾ واپس آيا، ۵۴ يعني ملائڪ، جن کي ڪافرن ابلق گھوڙن تي سفيد لباس پهريل ۽ دستار بند لڌن، اهي ملائڪ مسلمانن جي شوڪت وڌائڻ جي لاءِ آيا هئا. هن جنگ ۾ انهن تلال ڏيکيو مگر بدر ۾.

۵۵ جو پڪڙيا ويا، ماري ويا، انهن جا عيال ۽ مال مسلمانن جي هٿ آيا. ۵۶ ۽ اسلام جي توفيق عطا فرمائيندو، جيئن هوازن جي باقي ماڻهن کي توفيق ڏئي، اهي مسلمانن تي محبوب رسول ڪريم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي خدمت اقدس ۾ محانتيءَ ۽ حضور جن انهن جي قيدين کي آزاد ڪرڻ فرمايو. ۵۷ جو انهن جو خيبت آهي، اهي نه پاڪي ۽ ڪڏا ۽ نه پليٽين کان

پنڊا آهن. ۵۸ ۽ حج ۽ عمر جي لاءِ ۽ ان سال مان مراد سڄي عمر آهي ۽ مشرڪن جي منع ڪرڻ جي معنيٰ هي آهي ته مسلمان انهن کي رڪنن.

۵۹ جو مشرڪن کي حج کان روڪڻ سان واپار کي نقصان پهچندو ۽ مڪي وارن کي تنگي پيش ايندي. ۶۰ ۽ عڪرمه چيو ته ائين ئي تيرن الله تعالیٰ انهن کي غبي ڪري ڇڏيون گھيئون برساتون وريون، پيداوار به

گھٽي ٿي. ۶۱ ۽ مقاتل چيو ته ٻين جي آس پاس وارا ماڻهو مسلمانن تي ٻا ۽ انهن مڪي وارن تي پنهنجون گھيئون وڌائون ۽ خروج ڪيون. (جيڪڏهن گھڙي) فوراً

پر تعليم آهي ته ٻانهي کي گھري ته خيري ملڻ ۽ آفتن جي دفع جي لاءِ هميشه الله جي طرف متوجھ رهي ۽ سڀني امرن کي انهيءَ جي مشيت سان متعلق ڄاڻي.

۶۲ ۽ الله تعالیٰ تي ايمان آڻڻ آهي ته ان جي ذات ۽ مٿي پاڪ صفتن کي مڃي ۽ جيڪوان جي شان جي لائق ۽ دهجي، ان جي طرف نسبت نه

ڪري ۽ ڪن مفسرن ۽ رسولن تي ايمان آڻڻ به الله تعالیٰ تي ايمان آڻڻ ۾ داخل قرار ڏنو آهي، پوءِ يهودي ۽ نصارا جيڪي انهيءَ الله تعالیٰ تي ايمان آڻڻ جا عويدار آهن، پر اها دعوى سندن ڪوڙي آهي چوڻ يهودي

نفس ۽ تشبيهه جا به نصارا حلول جا معتقد آهن، سي ڪيئن الله تعالیٰ تي ايمان آڻڻ وارا ٿي سگهن ٿا. اهڙيءَ طرح يهودين مان جيڪي حضرت

عزيز کي ۽ نصارن مان حضرت عيسيٰ کي خدا جو پٽ چون ٿا، سوتن مان به ڪو الله تعالیٰ تي ايمان آڻڻ وارو ٿيو. اهڙيءَ طرح جيڪو هڪ رسول

جي تڪذيب ڪري سوانهه تعالیٰ تي ايمان آڻڻ وارو ٿي، پر يهودي ۽ نصارا ٽن گھڻن نبين سگھرن جي تڪذيب ڪن ٿا. تنهن ڪري اهي الله تعالیٰ

تي ايمان آڻڻ وارا نه آهن. شان نزول: ۱. مجاهد جو قول آهي ته هي آيت

ان وقت نازل ٿي، جڏهن محبر نبی ڪريم صلی اللہ علیہ وسلم جن کي روم سان قتال ڪرڻ جو حڪم ڏنو ويو ۽ انهي جي نازل ٿيڻ کان پوءِ تبوڪ جي جنگ ٿي، ڪلبي جو قول آهي ته هي آيت

يهودين جي قريظ ۽ نصير تبين جي حق ۾ نازل ٿي. محبوب سيد عالم صلی اللہ علیہ وسلم جن انهن سان صلح منظور فرمائي ۽ اهوئي پهريون جزو آهي جيڪو اسلام وارن کي ملو ۽ اها پهرين دلت

آهي جيڪا ڪافرن کي مسلمانن جي هٿان پهتي. ۲. قرآن ۽ حديث ۾ به ڪن مفسرن جو قول آهي ته معنيٰ هي آهي ته توريٽ ۽ انجيل جي مطابق عمل نه ٿا ڪن، انهن جي تعريف ڪن ٿا ۽ احڪام پنهنجي

دل سان گھڻن ٿا. ۳. اسلام دين الائي. ۴. معاهد ڪيل. اهل ڪتاب کان خراج ورتو ۽ حڪومت ان جو نالو جزيره آهي. مسئلو: هي جزيرو نقد ورتو ويندو آهي، هن مراد اڌ آهي. مسئلو: جزيري ڌڻي واري کي خود حاضري جزير تي گھري. مسئلو: پيادل هلي حاضري ۽ بيهي پيش ڪري. مسئلو: جزير جي قبول ڪرڻ ۾ ترڪ ۽ هندو وغيره اهل ڪتاب سان گڏ ملحق

آهن، سواءِ عرب جي مشرڪن جي، جو انهن کان جزير قبول نه آهي. مسئلو: اسلام آڻڻ سان جزير ختم ٿي ويو ٿو. حڪمت جزير مقرر ڪرڻ جي هي آهي ته ڪافرن کي مھلت ڏني وڃي ته جيئن اهي اسلام جي نيڪين ۽ دليان جي قوت ڏسن ۽ قديم ڪتابن ۾ محبوب سيد عالم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي خبر ۽ محبوب پاڪ صاحب لولاڪ جن جي نسبت ۽ صفت ڏسي اسلام جي

سعادت سان مشرف ٿيڻ جو موقعو حاصل ڪن. ۵. اهل ڪتاب جي بي ديني جو جيڪو مٿي ذڪر فرمايو ويو، هي ان جو تفصيل آهي ته اهي الله تعالیٰ جي جناب ۾ اهوڙا فاسد اعتقاد رکندا آهن ۽ مغلبي کي الله تعالیٰ جو پٽ ٻڌائي پوڄين ٿا. شان نزول: رسول ڪريم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي خدمت ۾ يهودين جي هڪ جماعت آئي، ۽ چون ٻڌي ته اسان توهان جو اتباع ڪهڙي طرح ڪريون، توهان اسان جو قبول ڇڏي ڏنو ۽ حضرت عزيز کي خدا جو پٽ به ڏنا سمجهن. ان تي هي آيت نازل ٿي. ۶. جن تي ڏڪو ڏيل ۽ ڏڪوڙهان ۽ وري پنهنجي جهالت سان ان باطل

مريخ جا معتقد به آهن. ۷. ۽ الله تعالیٰ جي رحمانيت تي حجتن قائم ٿيڻ ۽ دليان واضح ٿيڻ جي باوجود ان ڪفر ۾ مبتلا ٿيڻ شا.

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَّهُمْ تَرَوُهَا وَعَذَابَ الَّذِينَ

مسلماڻن تي ۵۳ ۽ اهي لشڪر لاڏاڻين جيڪي توهان ڏٺا ۵۴ ۽ ڪافرن کي عذاب ڪڍڻ ۵۵ ۽ اها ئي سزا آهي منڪرن جي. پوءِ ان کان بعد الله جنهن کي وٺيس

ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۵۶ ۽ اياها ۵۷ ۽ الله

توبه جي توفيق ڏيندو ۵۸ ۽ الله بخشنيدڙ مهربان آهي. اي ايمان وارو

أَمْتُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

مشرڪ نه سخت پليٽ آهن ۵۹ ۽ سوهن سال کان پوءِ اهي مسجد حرام جي ويجھو

بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا ۶۰ ۽ ان خفت ۽ عيلا ۶۱ ۽ سوڦ ۶۲ ۽ اچڻ گھرجي ۶۳ ۽ جيڪڏهن توهان کي منجھي جو اندشو هجي ته شڪيب الله توهان کي ڊو ۽ تهندي ڇڏيندو

مَنْ فَضَّلَهُ إِن شَاءَ اللَّهُ ۶۴ ۽ الله عليه ۶۵ ۽ ڪيائون ۶۶ ۽ الله

پنهنجي مهرباني سان جيڪڏهن گھري تڏيڪ الله علم ۽ حڪمت وارو آهي. ۱. ٽڙا ئي ڪريون انهن سان

لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ

جيڪي الله ۽ قيامت جي ڏينهن تي ايمان نه ڏيارن ۶۷ ۽ الله ۶۸ ۽ سندس رسول جي حرام ڪيل شين

اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا

کي حرام ڏنا ڄاڻن ۶۹ ۽ سڄي دين ۷۰ ۽ جا تا بعد دار ڏنا ٿين يعني اهي جن کي ڪتاب

الْكِتَابِ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ۷۱ ۽ ڏنو ويو

ايسٽائين جو پنهنجي هٿ سان جزير (تيڪس) ڏيڻ ڏليل ٿي ڪري. ۷۲

قَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ

۽ يهودين چيو ته عزير الله جو پٽ آهي ۷۳ ۽ نصارن چيو مسيح الله

ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ

جو پٽ آهي، اهي ڪلهيون پنهنجي منهن رڙبان) سان بڪن ٿا ۷۴ ۽ ائين ڪافرن وانگر

كُفَرُوا وَمِنْ قَبْلُ قَتَلَهُمُ اللَّهُ ۷۵ ۽ اتي ۷۶ ۽ اٿڻ ۷۷ ۽ اٿڻ ۷۸ ۽ اٿڻ ۷۹ ۽ اٿڻ ۸۰ ۽ اٿڻ ۸۱ ۽ اٿڻ ۸۲ ۽ اٿڻ ۸۳ ۽ اٿڻ ۸۴ ۽ اٿڻ ۸۵ ۽ اٿڻ ۸۶ ۽ اٿڻ ۸۷ ۽ اٿڻ ۸۸ ۽ اٿڻ ۸۹ ۽ اٿڻ ۹۰ ۽ اٿڻ ۹۱ ۽ اٿڻ ۹۲ ۽ اٿڻ ۹۳ ۽ اٿڻ ۹۴ ۽ اٿڻ ۹۵ ۽ اٿڻ ۹۶ ۽ اٿڻ ۹۷ ۽ اٿڻ ۹۸ ۽ اٿڻ ۹۹ ۽ اٿڻ ۱۰۰

۶۷ ۽ الله تعالیٰ جي رحمانيت تي حجتن قائم ٿيڻ ۽ دليان واضح ٿيڻ جي باوجود ان ڪفر ۾ مبتلا ٿيڻ شا.

۶۸ ۽ الله تعالیٰ جي رحمانيت تي حجتن قائم ٿيڻ ۽ دليان واضح ٿيڻ جي باوجود ان ڪفر ۾ مبتلا ٿيڻ شا.

أَحْبَابَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ

مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا ۚ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ هُوَ الَّذِي

سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢١﴾ يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ

بِقُوَاهُمْ وَيَبْئِثُ اللَّهُ النَّاسَ فِي خُسْرٍ أَمْ فِي كَسَبٍ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٢٢﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ

آمَنُوا أَن كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ

أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ

وَالَّذِينَ يَكْنُزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا ينفقونها فِي

سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٣﴾ يَوْمَ يُخَالِصُ عَلَيْهِم فِي

نَارِ جَهَنَّمَ فَيُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَأُخْرَاهُمْ ۖ هَٰذَا مَا كُنْتُمْ

لَا تُفْسِكُمْ ۖ فَنُفُوًا مَّا كُنْتُمْ تَكْنُزُونَ ﴿٢٤﴾ إِن عِدَّةَ الشُّهُورِ

الَّتِي فِيهَا الْكُفْرُ أَكْثَرُ ۚ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٢٥﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٢٦﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٢٧﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٢٨﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٢٩﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٠﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣١﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٢﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٥﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٦﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٧﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٨﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٣٩﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٤٠﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٤١﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

أَعْيُنِنَا ۖ وَسَيُجَنَّبُهَا الْمُتَّقُونَ ﴿٤٢﴾ هَٰذَا يَوْمُ الْبَاسِ ۖ يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ فِي

منزل ۲

۶۸ حکم الاهی کی چندی، انهن جي حکم جا پابند ٿيا.

۶۹ ان کي به خدا جو پٽ پڻ آهي ان جي نسبت هي باطل اعتقاد کير ته اهو خدا يا خدا جو پٽ آهي يا ان مير خدا حلول ڪيو آهي.

۷۰ انهن جي ڪتابن ۾ به انهن جي نئين سڳورن جي طرفان.

۷۱ دين اسلام يا محبوب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جي نبوت جا دليل.

۷۲ ۽ پنهنجي دين کي غلبو ڏيڻ.

۷۳ حنوزو محروم محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم.

۷۴ ۽ ان جي بچت مضبوط ڪري ۽ ٻين دينن کي ان سان منسوخ ڪري ڇڏي.

۷۵ الله انهن کي ٿيو. ضحاک جو قول آهي ته هي حضرت عيسيٰ عليه السلام جي نزول جي وقت ظاهر ٿيندو، جڏهن ته ڪو دين وارو اهڙو نه هوندو جو اسلام ۾ داخل ٿي وڃي.

۷۶ حضرت ابو هريره جي حديث ۾ آهي، محبوب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن فرمايو ته حضرت عيسيٰ عليه السلام جي زماني ۾ اسلام کان سواءِ ٻي هر ملت هلاڪ ٿي ويندي.

۷۷ هن طرح ٻين جا احڪام تبديل ڪري، ماڻهن کان رشوتون وٺڻ ٿا ۽ پنهنجن ڪتابن ۾ دنيا جي لالچ ۾ ڦير ٿا ۽ تبديلي ڪن ٿا ۽ ائين ڪتابن جي جن آيتن ۾ محبوب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جي نعمت ۽ صفت مذڪور آهي، مال حاصل ڪرڻ جي لاءِ انهن ۾ فساد تاريلون ۽ تحريفون ڪن ٿا.

۷۸ اسلام کان ۽ محبوب سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن تي ايمان آندو کان.

۷۹ بخل ڪن ٿا ۽ مال جا حق ادا نٿا ڪن، زهراء ڏاڏي ٿي.

۸۰ سڌي جو قول آهي ته هي آيت زڪوة جي روڪيندڙن جي حق ۾ نازل ٿي جنهن الله تعاليٰ احبار ۽ رهبانن جي مال جي حرص جو ذڪر فرمايو ته مسلمانن کي مال گڏ ڪرڻ ۽ ان جي حقن ادا ڪرڻ کان خوف ڏياريون.

۸۱ حضرت ابن عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہما کان روايت ٿيل آهي ته جنهن مان جي زڪوات ڏني وئي سو خزانو آهي، توڙي ڏنڻ تي ٿيل هي ۽ جنهن جي زڪوات ڏني وئي سو خزانو آهي، جنهن جو قرآن ۾ ذڪر ٿيو ته ان جي مال کي ان سان داغ ڏنو ويندو.

۸۲ محبوب رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن کي صحابڪرام عرض ڪڏا ريو ته سون ۽ چانديءَ جو مال اهو حال معلوم ٿيو ۽ پوءِ پوکهڙو مال بهتر آهي، جنهن کي گڏ ڪيو وڃي، فرمايائون ته ڪرڻ واري

زبان ۽ شڪر ڪرڻ واري دل ۽ نيڪ گهرواري، جيڪا ايماندار هجي ۽ ان جي ايمان جي مدد ڪري يعني پرهيزگار هجي، جو ان جي صحبت سان طاعت ۽ عبادت جو شوق وڌي (ترمذي)

مسئلو: مال جو گڏ ڪرڻ مباح آهي، مذموم نه آهي، جڏهن ته ان جا حق ادا ڪيا وڃن، حضرت عبدالرحمن بن عوف ۽ حضرت طلحه وغيره صحابي مالدار هئا، سرجيڪي صحابي مال گڏ ڪرڻ کان نفرت ڪندا هئا، اهي انهن تي اعتراض ڪندا هئا.

۸۳ ۽ سخت گري جي ڪري سفيدي ٿي ويندو. ۸۴ جسم جاسم و احصاءِ ۽ پاسا ۽ جيو ويندو.

عَنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

مهينا آهن ۱۰ الله جي ڪتاب ۾ ۱۲ مهينا آهن جنهن کان انهي آسمان ۽ زمين کي پيدا ڪيو انهن مان
وَالْأَرْضُ مِنْهَا اثْبَاعَةَ حَرَمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيُّمُ فَلَا تَظْمُرُوا
چار عزت وارا آهن ۱۱ هي سڌو دين آهي پوءِ انهن مهينن ۾ ۱۲ پاڻ تي ظلم نه ڪيو
فِيهِمْ أَنْفُسُكُمْ وَقَاتِلُوا الشِّرْكَ يَنْ كَافٍ كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافٍ
۽ مشرڪن سان هروقت لڙائي ڪريو جيئن آهي توهان سان هروقت لڙندڙ آهن

وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۱۲ إِنَّمَا السَّبْحُ زِيَادَةٌ فِي

۽ ڄاڻي ڇڏيو ته الله پرهيزگارن سان گڏ آهي ۱۲ انهن جو مهينن کي پنهنجي هٿان نه آهي مگر
الْكُفْرُ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَ عَامًّا وَيُحَرِّمُونَ عَامًّا
ڪفر ۾ زياده وقت ۱۳ ان ساڪنن کي گمراه ڪيو جي ڏهڪ لسان کي ۱۴ حلال ۽ حرام ۾ ۱۵ ۱۶ سال
لَيُؤَاظَمُوا أَعْدَاءَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ لَئِنْ لَهُمْ
ان کي حرام ٺاهيندا آهن جو ان گهڻي برابر تي جيئن جيڪا الله حرام فرمائي ۱۷ ۽ الله جي حرام
سُوءٌ أَعْمَالُهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۱۸ يَا أَيُّهَا

ڪيل کي حلال ڪري وٺن ۱۹ انهن جا برڪت ڪم انهن جي نظر ۾ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰ ۱۰۰۱ ۱۰۰۲ ۱۰۰۳ ۱۰۰۴ ۱۰۰۵ ۱۰۰۶ ۱۰۰۷ ۱۰۰۸ ۱۰۰۹ ۱۰۱۰ ۱۰۱۱ ۱۰۱۲ ۱۰۱۳ ۱۰۱۴ ۱۰۱۵ ۱۰۱۶ ۱۰۱۷ ۱۰۱۸ ۱۰۱۹ ۱۰۲۰ ۱۰۲۱ ۱۰۲۲ ۱۰۲۳ ۱۰۲۴ ۱۰۲۵ ۱۰۲۶ ۱۰۲۷ ۱۰۲۸ ۱۰۲۹ ۱۰۳۰ ۱۰۳۱ ۱۰۳۲ ۱۰۳۳ ۱۰۳۴ ۱۰۳۵ ۱۰۳۶ ۱۰۳۷ ۱۰۳۸ ۱۰۳۹ ۱۰۴۰ ۱۰۴۱ ۱۰۴۲ ۱۰۴۳ ۱۰۴۴ ۱۰۴۵ ۱۰۴۶ ۱۰۴۷ ۱۰۴۸ ۱۰۴۹ ۱۰۵۰ ۱۰۵۱ ۱۰۵۲ ۱۰۵۳ ۱۰۵۴ ۱۰۵۵ ۱۰۵۶ ۱۰۵۷ ۱۰۵۸ ۱۰۵۹ ۱۰۶۰ ۱۰۶۱ ۱۰۶۲ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰ ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰ ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰ ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰ ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰ ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰ ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴ ۱۴۵۵ ۱۴۵۶ ۱۴۵۷ ۱۴۵۸ ۱۴۵۹ ۱۴۶۰ ۱۴۶۱ ۱۴۶۲ ۱۴۶۳ ۱۴۶۴ ۱۴۶۵ ۱۴۶۶ ۱۴۶۷ ۱۴۶۸ ۱۴۶۹ ۱۴۷۰ ۱۴۷۱ ۱۴۷۲ ۱۴۷۳ ۱۴۷۴ ۱۴۷۵ ۱۴۷۶ ۱۴۷۷ ۱۴۷۸ ۱۴۷۹ ۱۴۸۰ ۱۴۸۱ ۱۴۸۲ ۱۴۸۳ ۱۴۸۴ ۱۴۸۵ ۱۴۸۶ ۱۴۸۷ ۱۴۸۸ ۱۴۸۹ ۱۴۹۰ ۱۴۹۱ ۱۴۹۲ ۱۴۹۳ ۱۴۹۴ ۱۴۹۵ ۱۴۹۶ ۱۴۹۷ ۱۴۹۸ ۱۴۹۹ ۱۵۰۰ ۱۵۰۱ ۱۵۰۲ ۱۵۰۳ ۱۵۰۴ ۱۵۰۵ ۱۵۰۶ ۱۵۰۷ ۱۵۰۸ ۱۵۰۹ ۱۵۱۰ ۱۵۱۱ ۱۵۱۲ ۱۵۱۳ ۱۵۱۴ ۱۵۱۵ ۱۵۱۶ ۱۵۱۷ ۱۵۱۸ ۱۵۱۹ ۱۵۲۰ ۱۵۲۱ ۱۵۲۲ ۱۵۲۳ ۱۵۲۴ ۱۵۲۵ ۱۵۲۶ ۱۵۲۷ ۱۵۲۸ ۱۵۲۹ ۱۵۳۰ ۱۵۳۱ ۱۵۳۲ ۱۵

اسلام جي پيشڪش ڪيا ٿون ۽ جزيي تي صلح قبول فرمايائون. واپسي جي وقت جدڙهن حضور محبوب رحمت عالم صلي الله عليه وسلم جن مديني طبعي ويجهو تشريف فرمائيا ته جيڪي ماڻهو جهاد ۾ شريڪ ٿيڻ کان رهجي ويا هئا، سي حاضر ٿيا. محب پاڪ صحابن کي حڪم فرمايو ته انهن مان ڪنهن سان به ڊگالهايو ۽ ڊڄاوت ڪين رهياريو، جيتراسان اڃا ڏهون، حڪم موجب مسلمان انهن کان منهن موڙيو، ايستائين جوتي ۽ پيءُ جي طرف به وڃاها يائون. انهي باب ۾ هي آيتون نازل ٿيون. ۹۱- ۹۲-
 دنيا ۽ ان جو سمورو ملڪ فاني آهي ۽ آخرت ۽ ان جون سموريون نعمتون باقي آهن.
 ۹۳- اي مسلمان! حضور محبوب نبي ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي حڪم موافق الله تبارڪ وتعالى. ۹۱- جيڪي توهان کان پوءِ فرمايو ته اهو نورا، مراد هي آهي ته الله تعاليٰ پنهنجي محبوب نبي ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي مدد ۽ سندن دين کي عزت ڏيڻ جو پاڻ ضامن آهي، پوءِ جيڪڏهن توهان حضور محبوب سائين جن جي فرمان جي اطاعت ۾ ڇڏي ڪندو ته اها نيڪ بختي توهان کي نصيب ٿيندي ۽ جيڪڏهن توهان سستي ڪئي ته الله تعاليٰ محبوب نبي ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي خدمت جي شرف سان ٻين کي نوازي بلند فرمائيندو.

۹۲- يعني هجرت جي وقت مڪي مڪرم مان، جدڙهن ڪافرن دارالندو ۾ حضور محبوب پاڪ جي قتل ۽ قيد وغيره جا ٻرا ۽ ڀڃڻا مشورا ڪيا هئا.
 ۹۳- حضور محبوب شفيع عالم صلي الله عليه وسلم جن ۽ حضور ابريڪ صديق رضي الله تعاليٰ عنه. ۹۴- يعني پنهنجي جهان جي سڙا محبوب پاڪ صلي الله عليه وسلم جن حضرت صديق اڪبر رضي الله تعاليٰ عنه کي، مسٽر: حضرت صديق اڪبر رضي الله تعاليٰ عنه جي صحابيت هن آيت مان ثابت آهي. حسن بن فضل فرمايو، جيڪو شخص حضرت ابريڪ صديق جي صحابي هجي جو انڪار ڪري سو، قرآن نص جو منڪر ٿي ڪافر ٿيڻ.
 ۹۵- ۹۶- دل کي اطمينان عطا فرمايو، ۹۷- انهن مان مراد ملائڪن جون فوجون آهن، جن ڪافرن جا رُخ ڦيرائي ڇڏيا ۽ اهي انهن کي ڏسي ڊسگليا ۽ بدن احزاب ۽ حنين ۾ به انهن کي غيبي فوجن سان مدد فرمايائين ۽ ۹۸- ۹۹- ڪفر ۽ شرڪ جي دعوت کي گهٽ فرمايائين. ۱۰۰- يعني خوشيءَ سان يا بارسمجي ۽ هڪ ٻئي جي دعوت کي گهٽ ڏيڻ سان يا ضعيفي سان به. ساماني سان يا ضروري سامان سان. ۱۰۱- جو جهاد جو نواب ويهي رهڻ کان بهتر سمجهڻا ته پوءِ ڇا لاهي سان تيار ٿيڻ ۽ سستي نه ڪريو. ۱۰۲-

اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ
 ان جي مدد فرمائي جدڙهن ڪافرن جي شرارت سبب انهن کي ٻاهر تشريف ڏني ۽ چيو پوءِ ۱۰۳- صوف بن جابن شا حدڙهن آهي يعني
 إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ
 ۱۰۴- غار هئا جدڙهن پنهنجي دوست کي ۱۰۵- فرمائي رهيو هو ته غر ڏيڪريشڪ الله شا شا گڏ آهي پوءِ الله ان تي
 سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَاهُ بِمُؤَدَّةٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ
 پنهنجو سڪون لا ۱۰۶- ۱۰۷- انهن فوجن سان ان جي مدد ڪئي جيڪي اوهان ڏٺيون هئا ۽ ڪافرن جي
 الَّذِينَ كَفَرُوا السَّغْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ
 ڪالهه هيٺ ڪري ڇڏيائين ۱۰۸- ۱۰۹- الله جوئي ڪلمو بلند آهي ۽ الله غالب حڪمت
 حَكِيمٌ ۱۱۰- اَنفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ
 وارو آهي. نڪرو هلڪائي سمجھي يادل تي بارسمجي ۱۱۱- ۱۱۲- الله جي راه ۾ جهاد ڪريو
 أَنْفُسَكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۱۱۳-
 پنهنجي مال ۽ جان سان، اهو توهان جي واسطي بهتر آهي جيڪڏهن اوهان کي ڄاڻ هجي ته جيڪڏهن
 كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبُغُوا وَلَٰكِنْ بَعْدَتْ
 ڪو ويجهڙائي جو مال يا وڃڻو سفر، هي هدايت ڏيڻا گڏهن هئا ۱۱۴- پراڻن کي ته تڪليف جو
 عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا
 رستو پري نظر آيو ۽ هاڻي الله جو قسم ڪندا ۱۱۵- ته اسان کان تي سگهي ها ته ضرور توهان
 مَعَكُمْ يَهَيَّيْ لَكُمْ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۱۱۶-
 سان گڏ هلون ها ۱۱۷- پنهنجي پاڻ کي تيا هئا ڪن ۱۱۸- ۱۱۹- الله ڄاڻي ٿو ته تيشڪ آهي ضرور ڪوڙا آهن.
 عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ
 الله توکي معاف فرمائي هئا توهان کي ڇو اجازت ڏيئي ڇڏي جيستائين ظاهر نه ٿيا هئا توت سمجها
 صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَذِبِينَ ۱۲۰- لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
 ۱۲۱- ۱۲۲- ۱۲۳- ۱۲۴- ۱۲۵- ۱۲۶- ۱۲۷- ۱۲۸- ۱۲۹- ۱۳۰- ۱۳۱- ۱۳۲- ۱۳۳- ۱۳۴- ۱۳۵- ۱۳۶- ۱۳۷- ۱۳۸- ۱۳۹- ۱۴۰- ۱۴۱- ۱۴۲- ۱۴۳- ۱۴۴- ۱۴۵- ۱۴۶- ۱۴۷- ۱۴۸- ۱۴۹- ۱۵۰- ۱۵۱- ۱۵۲- ۱۵۳- ۱۵۴- ۱۵۵- ۱۵۶- ۱۵۷- ۱۵۸- ۱۵۹- ۱۶۰- ۱۶۱- ۱۶۲- ۱۶۳- ۱۶۴- ۱۶۵- ۱۶۶- ۱۶۷- ۱۶۸- ۱۶۹- ۱۷۰- ۱۷۱- ۱۷۲- ۱۷۳- ۱۷۴- ۱۷۵- ۱۷۶- ۱۷۷- ۱۷۸- ۱۷۹- ۱۸۰- ۱۸۱- ۱۸۲- ۱۸۳- ۱۸۴- ۱۸۵- ۱۸۶- ۱۸۷- ۱۸۸- ۱۸۹- ۱۹۰- ۱۹۱- ۱۹۲- ۱۹۳- ۱۹۴- ۱۹۵- ۱۹۶- ۱۹۷- ۱۹۸- ۱۹۹- ۲۰۰- ۲۰۱- ۲۰۲- ۲۰۳- ۲۰۴- ۲۰۵- ۲۰۶- ۲۰۷- ۲۰۸- ۲۰۹- ۲۱۰- ۲۱۱- ۲۱۲- ۲۱۳- ۲۱۴- ۲۱۵- ۲۱۶- ۲۱۷- ۲۱۸- ۲۱۹- ۲۲۰- ۲۲۱- ۲۲۲- ۲۲۳- ۲۲۴- ۲۲۵- ۲۲۶- ۲۲۷- ۲۲۸- ۲۲۹- ۲۳۰- ۲۳۱- ۲۳۲- ۲۳۳- ۲۳۴- ۲۳۵- ۲۳۶- ۲۳۷- ۲۳۸- ۲۳۹- ۲۴۰- ۲۴۱- ۲۴۲- ۲۴۳- ۲۴۴- ۲۴۵- ۲۴۶- ۲۴۷- ۲۴۸- ۲۴۹- ۲۵۰- ۲۵۱- ۲۵۲- ۲۵۳- ۲۵۴- ۲۵۵- ۲۵۶- ۲۵۷- ۲۵۸- ۲۵۹- ۲۶۰- ۲۶۱- ۲۶۲- ۲۶۳- ۲۶۴- ۲۶۵- ۲۶۶- ۲۶۷- ۲۶۸- ۲۶۹- ۲۷۰- ۲۷۱- ۲۷۲- ۲۷۳- ۲۷۴- ۲۷۵- ۲۷۶- ۲۷۷- ۲۷۸- ۲۷۹- ۲۸۰- ۲۸۱- ۲۸۲- ۲۸۳- ۲۸۴- ۲۸۵- ۲۸۶- ۲۸۷- ۲۸۸- ۲۸۹- ۲۹۰- ۲۹۱- ۲۹۲- ۲۹۳- ۲۹۴- ۲۹۵- ۲۹۶- ۲۹۷- ۲۹۸- ۲۹۹- ۳۰۰- ۳۰۱- ۳۰۲- ۳۰۳- ۳۰۴- ۳۰۵- ۳۰۶- ۳۰۷- ۳۰۸- ۳۰۹- ۳۱۰- ۳۱۱- ۳۱۲- ۳۱۳- ۳۱۴- ۳۱۵- ۳۱۶- ۳۱۷- ۳۱۸- ۳۱۹- ۳۲۰- ۳۲۱- ۳۲۲- ۳۲۳- ۳۲۴- ۳۲۵- ۳۲۶- ۳۲۷- ۳۲۸- ۳۲۹- ۳۳۰- ۳۳۱- ۳۳۲- ۳۳۳- ۳۳۴- ۳۳۵- ۳۳۶- ۳۳۷- ۳۳۸- ۳۳۹- ۳۴۰- ۳۴۱- ۳۴۲- ۳۴۳- ۳۴۴- ۳۴۵- ۳۴۶- ۳۴۷- ۳۴۸- ۳۴۹- ۳۵۰- ۳۵۱- ۳۵۲- ۳۵۳- ۳۵۴- ۳۵۵- ۳۵۶- ۳۵۷- ۳۵۸- ۳۵۹- ۳۶۰- ۳۶۱- ۳۶۲- ۳۶۳- ۳۶۴- ۳۶۵- ۳۶۶- ۳۶۷- ۳۶۸- ۳۶۹- ۳۷۰- ۳۷۱- ۳۷۲- ۳۷۳- ۳۷۴- ۳۷۵- ۳۷۶- ۳۷۷- ۳۷۸- ۳۷۹- ۳۸۰- ۳۸۱- ۳۸۲- ۳۸۳- ۳۸۴- ۳۸۵- ۳۸۶- ۳۸۷- ۳۸۸- ۳۸۹- ۳۹۰- ۳۹۱- ۳۹۲- ۳۹۳- ۳۹۴- ۳۹۵- ۳۹۶- ۳۹۷- ۳۹۸- ۳۹۹- ۴۰۰- ۴۰۱- ۴۰۲- ۴۰۳- ۴۰۴- ۴۰۵- ۴۰۶- ۴۰۷- ۴۰۸- ۴۰۹- ۴۱۰- ۴۱۱- ۴۱۲- ۴۱۳- ۴۱۴- ۴۱۵- ۴۱۶- ۴۱۷- ۴۱۸- ۴۱۹- ۴۲۰- ۴۲۱- ۴۲۲- ۴۲۳- ۴۲۴- ۴۲۵- ۴۲۶- ۴۲۷- ۴۲۸- ۴۲۹- ۴۳۰- ۴۳۱- ۴۳۲- ۴۳۳- ۴۳۴- ۴۳۵- ۴۳۶- ۴۳۷- ۴۳۸- ۴۳۹- ۴۴۰- ۴۴۱- ۴۴۲- ۴۴۳- ۴۴۴- ۴۴۵- ۴۴۶- ۴۴۷- ۴۴۸- ۴۴۹- ۴۵۰- ۴۵۱- ۴۵۲- ۴۵۳- ۴۵۴- ۴۵۵- ۴۵۶- ۴۵۷- ۴۵۸- ۴۵۹- ۴۶۰- ۴۶۱- ۴۶۲- ۴۶۳- ۴۶۴- ۴۶۵- ۴۶۶- ۴۶۷- ۴۶۸- ۴۶۹- ۴۷۰- ۴۷۱- ۴۷۲- ۴۷۳- ۴۷۴- ۴۷۵- ۴۷۶- ۴۷۷- ۴۷۸- ۴۷۹- ۴۸۰- ۴۸۱- ۴۸۲- ۴۸۳- ۴۸۴- ۴۸۵- ۴۸۶- ۴۸۷- ۴۸۸- ۴۸۹- ۴۹۰- ۴۹۱- ۴۹۲- ۴۹۳- ۴۹۴- ۴۹۵- ۴۹۶- ۴۹۷- ۴۹۸- ۴۹۹- ۵۰۰- ۵۰۱- ۵۰۲- ۵۰۳- ۵۰۴- ۵۰۵- ۵۰۶- ۵۰۷- ۵۰۸- ۵۰۹- ۵۱۰- ۵۱۱- ۵۱۲- ۵۱۳- ۵۱۴- ۵۱۵- ۵۱۶- ۵۱۷- ۵۱۸- ۵۱۹- ۵۲۰- ۵۲۱- ۵۲۲- ۵۲۳- ۵۲۴- ۵۲۵- ۵۲۶- ۵۲۷- ۵۲۸- ۵۲۹- ۵۳۰- ۵۳۱- ۵۳۲- ۵۳۳- ۵۳۴- ۵۳۵- ۵۳۶- ۵۳۷- ۵۳۸- ۵۳۹- ۵۴۰- ۵۴۱- ۵۴۲- ۵۴۳- ۵۴۴- ۵۴۵- ۵۴۶- ۵۴۷- ۵۴۸- ۵۴۹- ۵۵۰- ۵۵۱- ۵۵۲- ۵۵۳- ۵۵۴- ۵۵۵- ۵۵۶- ۵۵۷- ۵۵۸- ۵۵۹- ۵۶۰- ۵۶۱- ۵۶۲- ۵۶۳- ۵۶۴- ۵۶۵- ۵۶۶- ۵۶۷- ۵۶۸- ۵۶۹- ۵۷۰- ۵۷۱- ۵۷۲- ۵۷۳- ۵۷۴- ۵۷۵- ۵۷۶- ۵۷۷- ۵۷۸- ۵۷۹- ۵۸۰- ۵۸۱- ۵۸۲- ۵۸۳- ۵۸۴- ۵۸۵- ۵۸۶- ۵۸۷- ۵۸۸- ۵۸۹- ۵۹۰- ۵۹۱- ۵۹۲- ۵۹۳- ۵۹۴- ۵۹۵- ۵۹۶- ۵۹۷- ۵۹۸- ۵۹۹- ۶۰۰- ۶۰۱- ۶۰۲- ۶۰۳- ۶۰۴- ۶۰۵- ۶۰۶- ۶۰۷- ۶۰۸- ۶۰۹- ۶۱۰- ۶۱۱- ۶۱۲- ۶۱۳- ۶۱۴- ۶۱۵- ۶۱۶- ۶۱۷- ۶۱۸- ۶۱۹- ۶۲۰- ۶۲۱- ۶۲۲- ۶۲۳- ۶۲۴- ۶۲۵- ۶۲۶- ۶۲۷- ۶۲۸- ۶۲۹- ۶۳۰- ۶۳۱- ۶۳۲- ۶۳۳- ۶۳۴- ۶۳۵- ۶۳۶- ۶۳۷- ۶۳۸- ۶۳۹- ۶۴۰- ۶۴۱- ۶۴۲- ۶۴۳- ۶۴۴- ۶۴۵- ۶۴۶- ۶۴۷- ۶۴۸- ۶۴۹- ۶۵۰- ۶۵۱- ۶۵۲- ۶۵۳- ۶۵۴- ۶۵۵- ۶۵۶- ۶۵۷- ۶۵۸- ۶۵۹- ۶۶۰- ۶۶۱- ۶۶۲- ۶۶۳- ۶۶۴- ۶۶۵- ۶۶۶- ۶۶۷- ۶۶۸- ۶۶۹- ۶۷۰- ۶۷۱- ۶۷۲- ۶۷۳- ۶۷۴- ۶۷۵- ۶۷۶- ۶۷۷- ۶۷۸- ۶۷۹- ۶۸۰- ۶۸۱- ۶۸۲- ۶۸۳- ۶۸۴- ۶۸۵- ۶۸۶- ۶۸۷- ۶۸۸- ۶۸۹- ۶۹۰- ۶۹۱- ۶۹۲- ۶۹۳- ۶۹۴- ۶۹۵- ۶۹۶- ۶۹۷- ۶۹۸- ۶۹۹- ۷۰۰- ۷۰۱- ۷۰۲- ۷۰۳- ۷۰۴- ۷۰۵- ۷۰۶- ۷۰۷- ۷۰۸- ۷۰۹- ۷۱۰- ۷۱۱- ۷۱۲- ۷۱۳- ۷۱۴- ۷۱۵- ۷۱۶- ۷۱۷- ۷۱۸- ۷۱۹- ۷۲۰- ۷۲۱- ۷۲۲- ۷۲۳- ۷۲۴- ۷۲۵- ۷۲۶- ۷۲۷- ۷۲۸- ۷۲۹- ۷۳۰- ۷۳۱- ۷۳۲- ۷۳۳- ۷۳۴- ۷۳۵- ۷۳۶- ۷۳۷- ۷۳۸- ۷۳۹- ۷۴۰- ۷۴۱- ۷۴۲- ۷۴۳- ۷۴۴- ۷۴۵- ۷۴۶- ۷۴۷- ۷۴۸- ۷۴۹- ۷۵۰- ۷۵۱- ۷۵۲- ۷۵۳- ۷۵۴- ۷۵۵- ۷۵۶- ۷۵۷- ۷۵۸- ۷۵۹- ۷۶۰- ۷۶۱- ۷۶۲- ۷۶۳- ۷۶۴- ۷۶۵- ۷۶۶- ۷۶۷- ۷۶۸- ۷۶۹- ۷۷۰- ۷۷۱- ۷۷۲- ۷۷۳- ۷۷۴- ۷۷۵- ۷۷۶- ۷۷۷- ۷۷۸- ۷۷۹- ۷۸۰- ۷۸۱- ۷۸۲- ۷۸۳- ۷۸۴- ۷۸۵- ۷۸۶- ۷۸۷- ۷۸۸- ۷۸۹- ۷۹۰- ۷۹۱- ۷۹۲- ۷۹۳- ۷۹۴- ۷۹۵- ۷۹۶- ۷۹۷- ۷۹۸- ۷۹۹- ۸۰۰- ۸۰۱- ۸۰۲- ۸۰۳- ۸۰۴- ۸۰۵- ۸۰۶- ۸۰۷- ۸۰۸- ۸۰۹- ۸۱۰- ۸۱۱- ۸۱۲- ۸۱۳- ۸۱۴- ۸۱۵- ۸۱۶- ۸۱۷- ۸۱۸- ۸۱۹- ۸۲۰- ۸۲۱- ۸۲۲- ۸۲۳- ۸۲۴- ۸۲۵- ۸۲۶- ۸۲۷- ۸۲۸- ۸۲۹- ۸۳۰- ۸۳۱- ۸۳۲- ۸۳۳- ۸۳۴- ۸۳۵- ۸۳۶- ۸۳۷- ۸۳۸- ۸۳۹- ۸۴۰- ۸۴۱- ۸۴۲- ۸۴۳- ۸۴۴- ۸۴۵- ۸۴۶- ۸۴۷- ۸۴۸- ۸۴۹- ۸۵۰- ۸۵۱- ۸۵۲- ۸۵۳- ۸۵۴- ۸۵۵- ۸۵۶- ۸۵۷- ۸۵۸- ۸۵۹- ۸۶۰- ۸۶۱- ۸۶۲- ۸۶۳- ۸۶۴- ۸۶۵- ۸۶۶- ۸۶۷- ۸۶۸- ۸۶۹- ۸۷۰- ۸۷۱- ۸۷۲- ۸۷۳- ۸۷۴- ۸۷۵- ۸۷۶- ۸۷۷- ۸۷۸- ۸۷۹- ۸۸۰- ۸۸۱- ۸۸۲- ۸۸۳- ۸۸۴- ۸۸۵- ۸۸۶- ۸۸۷- ۸۸۸- ۸۸۹- ۸۹۰- ۸۹۱- ۸۹۲- ۸۹۳- ۸۹۴- ۸۹۵- ۸۹۶- ۸۹۷- ۸۹۸- ۸۹۹- ۹۰۰- ۹۰۱- ۹۰۲- ۹۰۳- ۹۰۴- ۹۰۵- ۹۰۶- ۹۰۷- ۹۰۸- ۹۰۹- ۹۱۰- ۹۱۱- ۹۱۲- ۹۱۳- ۹۱۴- ۹۱۵- ۹۱۶- ۹۱۷- ۹۱۸- ۹۱۹- ۹۲۰- ۹۲۱- ۹۲۲- ۹۲۳- ۹۲۴- ۹۲۵- ۹۲۶- ۹۲۷- ۹۲۸- ۹۲۹- ۹۳۰- ۹۳۱- ۹۳۲- ۹۳۳- ۹۳۴- ۹۳۵- ۹۳۶- ۹۳۷- ۹۳۸- ۹۳۹- ۹۴۰- ۹۴۱- ۹۴۲- ۹۴۳- ۹۴۴- ۹۴۵- ۹۴۶- ۹۴۷- ۹۴۸- ۹۴۹- ۹۵۰- ۹۵۱- ۹۵۲- ۹۵۳- ۹۵۴- ۹۵۵- ۹۵۶- ۹۵۷- ۹۵۸- ۹۵۹- ۹۶۰- ۹۶۱- ۹۶۲- ۹۶۳- ۹۶۴- ۹۶۵- ۹۶۶- ۹۶۷- ۹۶۸- ۹۶۹- ۹۷۰- ۹۷۱- ۹۷۲- ۹۷۳- ۹۷۴- ۹۷۵- ۹۷۶- ۹۷۷- ۹۷۸- ۹۷۹- ۹۸۰- ۹۸۱- ۹۸۲- ۹۸۳- ۹۸۴- ۹۸۵- ۹۸۶- ۹۸۷- ۹۸۸- ۹۸۹- ۹۹۰- ۹۹۱- ۹۹۲- ۹۹۳- ۹۹۴- ۹۹۵- ۹۹۶- ۹۹۷- ۹۹۸- ۹۹۹- ۱۰۰۰- ۱۰۰۱- ۱۰۰۲- ۱۰۰۳- ۱۰۰۴- ۱۰۰۵- ۱۰۰۶- ۱۰۰۷- ۱۰۰۸- ۱۰۰۹- ۱۰۱۰- ۱۰۱۱- ۱۰۱۲- ۱۰۱۳- ۱۰۱۴- ۱۰۱۵- ۱۰۱۶- ۱۰۱۷- ۱۰۱۸- ۱۰۱۹- ۱۰۲۰- ۱۰۲۱- ۱۰۲۲- ۱۰۲۳- ۱۰۲۴- ۱۰۲۵- ۱۰۲۶- ۱۰۲۷- ۱۰۲۸- ۱۰۲۹- ۱۰۳۰- ۱۰۳۱- ۱۰۳۲- ۱۰۳۳- ۱۰۳۴- ۱۰۳۵- ۱۰۳۶- ۱۰۳۷- ۱۰۳۸- ۱۰۳۹- ۱۰۴۰- ۱۰۴۱- ۱۰۴۲- ۱۰۴۳- ۱۰۴۴- ۱۰۴۵- ۱۰۴۶- ۱۰۴۷- ۱۰۴۸- ۱۰۴۹- ۱۰۵۰- ۱۰۵۱- ۱۰۵۲- ۱۰۵۳- ۱۰۵۴- ۱۰۵۵- ۱۰۵۶- ۱۰۵۷- ۱۰۵۸- ۱۰۵۹- ۱۰۶۰- ۱۰۶۱- ۱۰۶۲- ۱۰۶۳- ۱۰۶۴- ۱۰۶۵- ۱۰۶۶- ۱۰۶۷- ۱۰۶۸- ۱۰۶۹- ۱۰۷۰- ۱۰۷۱- ۱۰۷۲- ۱۰۷۳- ۱۰۷۴- ۱۰۷۵- ۱۰۷۶- ۱۰۷۷- ۱۰۷۸- ۱۰۷۹- ۱۰۸۰- ۱۰۸۱- ۱۰۸۲- ۱۰۸۳- ۱۰۸۴- ۱۰۸۵- ۱۰۸۶- ۱۰۸۷- ۱۰۸۸- ۱۰۸۹- ۱۰۹۰- ۱۰۹۱- ۱۰۹۲- ۱۰۹۳- ۱۰۹۴- ۱۰۹۵- ۱۰۹۶- ۱۰۹۷- ۱۰۹۸- ۱۰۹۹- ۱۱۰۰- ۱۱۰۱- ۱۱۰۲- ۱۱۰۳- ۱۱۰۴- ۱۱۰۵- ۱۱۰۶- ۱۱۰۷- ۱۱۰۸- ۱۱۰۹- ۱۱۱۰- ۱۱۱۱- ۱۱۱۲- ۱۱۱۳- ۱۱۱۴- ۱۱۱۵- ۱۱۱۶- ۱۱۱۷- ۱۱۱۸- ۱۱۱۹- ۱۱۲۰- ۱۱۲۱- ۱۱۲۲- ۱۱۲۳- ۱۱۲۴- ۱۱۲۵- ۱۱۲۶- ۱۱۲۷- ۱۱۲۸- ۱۱۲۹- ۱۱۳۰- ۱۱۳۱- ۱۱۳۲- ۱۱۳۳- ۱۱۳۴- ۱۱۳۵- ۱۱۳۶- ۱۱۳۷- ۱۱۳۸- ۱۱۳۹- ۱۱۴۰- ۱۱۴۱- ۱۱۴۲- ۱۱۴۳- ۱۱۴۴- ۱۱۴۵- ۱۱۴۶- ۱۱۴۷- ۱۱۴۸- ۱۱۴۹- ۱۱۵۰- ۱۱۵۱- ۱۱۵۲- ۱۱۵۳- ۱۱۵۴- ۱۱۵۵- ۱۱۵۶- ۱۱۵۷- ۱۱۵۸- ۱۱۵۹- ۱۱۶۰- ۱۱۶۱- ۱۱۶۲- ۱۱۶۳- ۱۱۶۴- ۱۱۶۵- ۱۱۶۶- ۱۱۶۷- ۱۱۶۸- ۱۱۶۹- ۱۱۷۰- ۱۱۷۱- ۱۱۷۲- ۱۱۷۳- ۱۱۷۴- ۱۱۷۵- ۱۱۷۶- ۱۱۷۷- ۱۱۷۸- ۱۱۷۹- ۱۱۸۰- ۱۱۸۱- ۱۱۸۲- ۱۱۸۳- ۱۱۸۴- ۱۱۸۵- ۱۱۸۶- ۱۱۸۷- ۱۱۸۸- ۱۱۸۹- ۱۱۹۰- ۱۱۹۱- ۱۱۹۲- ۱۱۹۳- ۱۱۹۴- ۱۱۹۵- ۱۱۹۶- ۱۱۹۷- ۱۱۹۸- ۱۱۹۹- ۱۲۰۰- ۱۲۰۱- ۱۲۰۲- ۱۲۰۳- ۱۲۰۴- ۱۲۰۵- ۱۲۰۶- ۱۲۰۷- ۱۲۰۸- ۱۲۰۹- ۱۲۱۰- ۱۲۱۱- ۱۲۱۲- ۱۲۱۳- ۱۲۱۴- ۱۲۱۵- ۱۲۱۶- ۱۲۱۷- ۱۲۱۸- ۱۲۱۹- ۱۲۲۰- ۱۲۲۱- ۱۲۲۲- ۱۲۲۳- ۱۲۲۴- ۱۲۲۵- ۱۲۲۶- ۱۲۲۷- ۱۲۲۸- ۱۲۲۹- ۱۲۳۰- ۱۲۳۱- ۱۲۳۲- ۱۲۳۳- ۱۲۳۴- ۱۲۳۵- ۱۲۳۶- ۱۲۳۷- ۱۲۳۸- ۱۲۳۹- ۱۲۴۰- ۱۲۴۱- ۱۲۴۲- ۱۲۴۳- ۱۲۴۴- ۱۲۴۵- ۱۲۴۶- ۱۲۴۷- ۱۲۴۸- ۱۲۴۹- ۱۲۵۰- ۱۲۵۱- ۱۲۵۲- ۱۲۵۳- ۱۲۵۴- ۱۲۵۵- ۱۲۵۶- ۱۲۵۷- ۱۲۵۸- ۱۲۵۹- ۱۲۶۰- ۱۲۶۱- ۱۲۶۲- ۱۲۶۳- ۱۲۶۴- ۱۲۶۵- ۱۲۶۶- ۱۲۶۷- ۱۲۶۸- ۱۲۶۹- ۱۲۷۰- ۱۲۷۱- ۱۲۷۲- ۱۲۷۳- ۱۲۷۴- ۱۲۷۵- ۱۲۷۶- ۱۲۷۷- ۱۲۷۸- ۱۲۷۹- ۱۲۸۰- ۱۲۸۱- ۱۲۸۲- ۱۲۸۳- ۱۲۸۴- ۱۲۸۵- ۱۲۸۶- ۱۲۸۷- ۱۲۸۸- ۱۲۸۹- ۱۲۹۰- ۱۲۹۱- ۱۲۹۲- ۱۲۹۳- ۱۲۹۴- ۱۲۹۵- ۱۲۹۶- ۱۲۹۷- ۱۲۹۸- ۱۲۹۹- ۱۳۰۰- ۱۳۰۱- ۱۳۰۲- ۱۳۰۳- ۱۳۰۴- ۱۳۰۵- ۱۳۰۶- ۱۳۰۷- ۱۳۰۸- ۱۳۰۹- ۱

وَاللَّهُ عَلَيْهِم بِالْمُتَّقِينَ ۝ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

۝ بالله خوب جاڻي ٿو پر هيڙن کي . تو کان اها موڪل آهي تي گھڻن ٿا جيڪي الله نه ڏيند

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَاتَّابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ

تقريمان نه ٿا رکن ۽ انهن جون دلون شڪ ۾ پيون آهن پر اهي پنهنجي شڪ

يُكَرِّدُونَ ۝ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ

مردوان ۽ دل آهن . ۽ اهي انهن کي نڪرڻ جو ارادو هجي هاڻي ان جي واسطي سامان انهن هاپر خدا کي

كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ۝

تي انهن جو اٿڻ ناپسند هو پر انهن مڙس تي پري ڇڏي ۽ انهن کي فرمايو ويو ته ويهي رهو ۽ پهندي ٿا سان گڏ . ۽

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أُضْعِفُوا خَلْقَكُمْ

جيڪڏهن اهي توهان ٿا نڪرن هاڻي انهن کان توهان کي ڪجهه مدد ملي ها سوا ۽ زياده نقصان جي ۽ توهان ۾ منفي ۽

يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ ۚ وَفِيكُمْ سَعْيُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ

جي واسطي توهان جي دشمني ۽ دٻنديون ۽ دٻڻاڻاڻا آهن ۽ توهان ۾ انهن جا جاسوس موجود آهن ۽ الله جو ڄاڻي ٿو

بِالظَّالِمِينَ ۝ لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَبُوا الْأُمُورَ

ظالمين کي . بيشڪ انهن ٽيئي فتنو سوچيو هو ۽ اهي مجبور ۽ پنهنجي واسطي تدبيرون ٿا ڀلي ڪيا ۽

حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ۝ وَمِنْهُمْ

ايتنا ٻين جو حق آيو ۽ الله جو حق ظاهر ٿيڻ لڳو ۽ انهن کي پسند نه هو . ۽ انهن مان ڪو توهان

مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَقْتُلِي اَلْاِنْفِ الْفِتْنَةِ سَقَطُوا ۚ وَ

ڪي هن طرح عرض ڪري ٿو ته مون کي موڪل ڏي ۽ فتني ۾ نه وجه ۽ ٻڌو آهي فتني ۾ آڳي ڪري چڪا آهن ۽

اِنْ جَهَنَّمَ لَمْ حِيطَ بِالْكَافِرِينَ اِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَاَنْصُرْهَا

بيشڪ جهنم گهٽيو ۽ ڪندڙ آهي ڪافرن کي . جيڪڏهن توهان کي ڪا چڱائي ملي ۽ انهن کي تڪليف ٿئي ٿي

وَ اِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ فَاَقْدُ اَخْذًا اَمْرًا مِنْ قَبْلُ

۽ جيڪڏهن توهان کي ڪا تڪليف پهچي ۽ تڙيون ٿاڻا ۽ اڻ آڳي پنهنجو ڪم نڪ ڪري ڇڏيو آهي

وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرَحُونَ ۝ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ

۽ خوشيون ڪندا آهن ۽ توهان فرمايو اسان کي ڪڏهن به نه پهچندو ۽ مگر اهو ڪجهه جيڪو الله اسان جي واسطي لکي ڇڏيو

۱۰۶ يعني منافق

۱۰۷ دهيد انهن جا ٿي نه هوندا آهن

۱۰۸ جا نه ڪنهن سان رهي سگهيا

۱۰۹ نه مومن جو ساٿ ڏئي سگهيا.

۱۱۰ ۽ جهاد جو ارادو رکڻ ها.

۱۱۱ انهن جي اجازت گھرب ٿي.

۱۱۲ ويهي رهڻ وارن مان عورتون

۱۱۳ ٻار ۽ بيمار ۽ ايا هج ماڻهو مراد

آهن.

۱۱۴ ۽ ڪوڙيون ڪوڙيون ڪالهين

ٺاهي . فساد ڏيکي ٿين ها.

۱۱۵ جيڪي توهان جو ڪالهين آهن

وت پهچائن .

۱۱۶ ۽ اهي توهان جي صحاب ڪرام کي

دين کان روڪڻ جي ڪوشش ڪن ها.

۱۱۷ جيئن عبد الله بن ابڻ ابڻ سلول

منافق اھڙي ڌرين . مسلمانن کي

برغلام ۽ پنهنجي جماعت وٺي

واپس ٿين.

۱۱۸ ۽ انهن توهان جو ڪو ڳاڙڻ دين ۾

فساد ڪري ٿو ۽ انهن کي ڇڏي ڇڏي.

۱۱۹ يعني الله تعاليٰ جي طرف کان تائيد

۽ مدد .

۱۲۰ ۽ ان جو دين غالب ٿين.

۱۲۱ شان نازل ۽ هي آيت جڏهن

قيس منافق جي حق ۾ نازل ٿي جڏهن

محبوب نبي ڪريم صلي الله عليه

۽ سلم جن جنگ تبوك جي لاءِ تيار ٿيا

فرماي ۽ جڏهن قيس چيو يا رسول

الله! منهنجي قوم ڇا ٿي ٿي مان

عورتن جو وڏو شيدائي آهيان

مون کي انديشو آهي ته مان رومي

عورتن کي ڏسندس ته مون کان مٿس

ٿي سگهندو . تنهن ڪري مون کي اتي ئي رهڻ جي اجازت ڏيو . انهن عورتن جي فتنن ۽ ڳجهو مان توهان جي پنهنجي مال سان مدد ڪندس . حضرت ابن عباس رضي الله تعاليٰ عنهما

فرماي ٿو ته اهو سندس جيلو هو ۽ ان ۾ نفاق کان سواءِ ٻي ڪا علت نه هئي . حضور محبوب ڪريم صلي الله عليه وسلم جن ان جي طرف کان رخ مبارڪ ڏيئي ڇڏيو ۽ ان کي اجازت

ڏئي ڇڏي . ان جي حق ۾ هي آيت شريف نازل ٿي . ۱۱۸ چو ته جهاد کان نٿا ٿي ويهي رهڻ ۽ محبوب رسول ڪريم صلي الله عليه وسلم جن جي حڪم جي مخالفت ڪرڻ تمام وڏو گناهه آهي .

۱۱۹ ۽ توهان دشمنن تي فتحياب ٿيو ۽ غنيمت توهان جي هٿ اچي . ۱۲۰ ۽ ڪنهن قسم جي سختي پيش اچي . ۱۲۱ منافق جو چالاڪي سان جهاد ۾ نه وڃي ڪري .

۱۷۲ یا فتح ۽ غنیمت ملندي، یا

شهادت ۽ مغفرت ۽ چوٽ مسلمان

جڏهن جهاد ۾ وڃي ٿو ته هو

جيڪڏهن غالب ٿئي ٿو ته فتح ۽

غنیمت ۽ وڏو اجر حاصل ڪري ٿو ۽

جيڪڏهن خدا جي واٽ ۾ ماري وڃي

ڏانءِ کي شهادت حاصل ٿئي ٿي ۽ جيڪا

ان جي اعلى مراد آهي.

۱۷۳ ۽ توهان کي عاد ۽ ثمود وانگر

هلاڪ ڪري. ۱۷۴ توهان کي قل

۽ قديد جي عذاب ۾ گرفتار ڪري. ۱۷۵

توهان جو چاچا انعام ٿئي ٿو. ۱۷۶ شان

نزول. ۱۷۷ هي آيت جدين قيس منافق

جي جواب ۾ نازل ٿي. جنهن جهاد ۾

ڏوچ ۾ جي اجازت طلب ڪرڻ سان گڏي

چيهو ته مان پنهنجي مال سان مدد

ڪندس. اُن تي الله تبارڪ و تعاليٰ پيڇي

حبيب سيد عالم صلي الله عليه وسلم

جن کي فرمايو ته تون خوشي سان ڏيرن

يا ناخوشي سان ته تهه جو مال قبول نه

ڪيو ويندو يعني رسول ڪريم صلي الله

عليه وسلم جن ان کي ڏونءِ ۽ چوٽ

اهو ڏيڻ الله تعاليٰ خاطر آهي. ۱۷۸

چوٽ انهن کي الله تعاليٰ جي رضا مقرر

نه آهي. ۱۷۹ پوءِ اهو مال انهن جي

ميراث جو سبب ٿيڻ ۽ بلڪ وبال ٿيڻ

۱۸۰ منافق ان تي. ۱۸۱ يعني توهان

جي دين ۾ ملٽ تي آهن، مسلمان آهن

۱۸۲ توهان کي ڏوڪر ڏين ٿا ۽ ڪوڙ

ڳالهائين ٿا. ۱۸۳ ته جيڪڏهن انهن

جو اتفاق ظاهر ٿي وڃي ته ڀرو مسلمان

لَنَآ هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۱۸۴ قُلْ هَلْ

اهو ئي اسان جو مولائي آهي ۽ مسلمانن کي الله تي ٽيڻ ۽ ڀروسو رکڻ گهرجي. تون فرما ۽ توهان اسان تي

تَرَبِّصُونَا بِمَا لَا أَحَدٌ مِنَ الْحَسْبِيِّينَ وَخُنْ نَتَرَبِّصْ بِكُمْ أَن

ڪهڙي شيءِ جو انتظار ڪريو ٿا. مگر بن چڱاين مان هڪڙي جو ۱۸۵ ۽ اسان هن انتظار ۾ آهيون

يُصِيبُكُمْ اللَّهُ بَعْدَ آبٍ مِّنْ عِنْدِهِ أَوْ يَأْخُذْ بِنَا ۖ فَتَرَبِّصُوا إِنَّا

ته الله توهان کي عذاب ڏيڻي پاڻ وٽان ۱۸۶ يا اسان جي هٿان ۱۸۷ پوءِ انتظار ڪريو

مَعَكُمْ مَّتَرَبِّصُونَ ۱۸۸ قُلْ أَتَقِفُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَّنْ يَّتَقَبَّلَ

اسان به توهان سان انتظار ڪري رهيا آهيون. ۱۸۹ تون فرما ۽ دل شاخ ڪريو يا بي دلي سان توهان کان

مِنْكُمْ ۖ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ۱۹۰ وَمَا مَنَعَهُمْ أَن تَقْبَلَ

هرگز قبول نه ٿيندو ۱۹۱ بيشڪ توهان بي فرمان ماڻهو آهيو. ۱۹۲ انهن جو خرچ ڪرڻ قبول پوئ

مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ

بند ڏيڻ ۾ مگر هن ڪري ته اهي الله ۽ سندس رسول جا منڪر ٿيا ۽ نماز تي نه ايندا

الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرِهُونَ ۱۹۳

آهن مگر ڀڳي دل سان ۽ خرچ نه ڪندا آهن مگر بي دلي سان. ۱۹۴

فَلَا تُجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ

پوءِ توکي تعجب ۾ نه وڃي انهن جو مال ۽ نه انهن جو اولاد، الله ته اهو گهري ٿو ته

بِمَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ

دنيا جي زندگي ۾ انهن شين سان انهن تي وبال وجهي ۽ ڪفري ٿي انهن جو سام

كَفَرُونَ ۱۹۵ وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ

نڪري وڃي. ۱۹۶ ۽ الله جاقسم ڪن ٿا ته اهي توهان مان آهن ۱۹۷ حالانڪ اهي توهان سان ڏانهن ۱۹۸

وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَّفْرُقُونَ ۱۹۹ لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا

پر اهي ماڻهو ڊڄن ٿا. ۱۹۹ جيڪڏهن ڪا جاءِ پناه يا غار يا ڪا ٻي

أَوْ مَدَّخَلًا لَّوَلُوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ۲۰۰ وَمِنْهُمْ مَّنْ

ساماڻجي وڃي جي جاءِ هنن ڏرسين ڇڏي ۽ ڏانهن ڦري ويندا. ۲۰۰ ۽ انهن مان ڪا اهي

منزل ۲

انهن سان اهو ئي معاملو ڪندا، جيڪو مشرڪن سان ڪن ٿا. ان ڪري اهي تقبي طور پنهنجي پاڻ کي مسلمان ظاهر ڪن ٿا. ۱۹۳ چوٽ انهن کي

حضور پيرز محب رب رحمت عالم صلي الله عليه وسلم جن ۽ مسلمانن سان انتها درجي جو بغض آهي.

كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَكَانُوا أَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا ۖ فَاسْتَمْتَعُوا
 توهان کان طاقت ۾ وڌيڪ ۽ مال ۾ اولاد ۾ توهان کان گهڻا هئا ۽ پوءِ انهن پنهنجي پاڻي جو
 بِخُلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعَتْهُم بِخُلَاقِهِمْ كَمَا اسْتَمْتَعْتُمُ الَّذِينَ
 نفع ورتو پوءِ توهان به پنهنجي پاڻي جو نفع ورتو جيئن توهان کان اڳين پنهنجي حصي جو
 مِنْ قَبْلِكُمْ بِخُلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَٰئِكَ
 نفع ورتو ۽ توهان به هودگي ۾ ۽ يوحين اهي بيهودگي ۾ پيا هئا ۱۵۲ ۽ انهن جا
 حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
 عمل ڇڻ تي ويا دنيا ۽ آخرت ۾ ۽ اهي ٽي ماڻهو
 الْخٰسِرُونَ ۝ ۱۵۹ ۚ اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ
 نقصان ۾ آهن ۱۵۹ ۽ اها انهن وقت ۱۵۸ پنهنجي اڳين جي خبر آهي ۱۵۹ نوح جي قوم ۱۶۰
 وَعَادَ وَثَمُودَ ۚ وَقَوْمَ اِبْرٰهِيْمَ ۚ وَاصْحٰبَ مَدْيَنَ
 ۽ عاد ۱۶۱ ۽ ثمود ۱۶۲ ۽ ابراهيم جي قوم ۱۶۳ ۽ ابي ۽ مدين وارا ۱۶۴
 وَالْمُؤْتَفٰكِيْنَ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۚ فَمَا كَانَ اللّٰهُ
 ۽ اهي ڳوٺ جيڪي اونڌا ڪيا ويا ۱۶۵ انهن جا رسول وٽن روشن دليل کڻي آيا هئا ۱۶۶ پوءِ الله جوشان
 لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝ ۱۶۰ وَالْمُؤْمِنُونَ
 ۽ هو جو انهن تي ظلم ڪري ها وڪلا بلڪ انهن پنهنجي پاڻ سان پاڻ ظلم ڪيو ٿي ۱۶۰ ۽ مسلمان مرد
 وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاُ بَعْضٍ يٰۤاُمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوفِ
 ۽ مسلمان عورتون هڪ ٻئي جا مددگار آهن ۱۶۱ ۽ ٻڌائي جو حڪم ڏين ۱۶۲ ۽
 وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ ۚ وَ يُؤْتُونَ
 ٻڌائي کان منع ڪن ۽ نماز قائم رکن ۽ زڪوة ادا
 الزَّكٰوةَ ۚ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۚ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ۚ
 ڪن ۽ الله ۽ سندس رسول جو حڪم مڃن اهي ٽي آهن جن تي عنقریب الله رحم ڪندو
 اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيْمٌ ۝ ۱۶۱ وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ
 بيشڪ الله غالب حڪمت وارو آهي ۱۶۱ الله مسلمان مردن ۽ مسلمان عورتن سان

منزل ۲

۱۵۵ ۽ ۱۵۶ ۽ ۱۵۷ ۽ ۱۵۸ ۽ ۱۵۹ ۽ ۱۶۰ ۽ ۱۶۱ ۽ ۱۶۲ ۽ ۱۶۳ ۽ ۱۶۴ ۽ ۱۶۵ ۽ ۱۶۶ ۽ ۱۶۷ ۽ ۱۶۸ ۽ ۱۶۹ ۽ ۱۷۰ ۽ ۱۷۱ ۽ ۱۷۲ ۽ ۱۷۳ ۽ ۱۷۴ ۽ ۱۷۵ ۽ ۱۷۶ ۽ ۱۷۷ ۽ ۱۷۸ ۽ ۱۷۹ ۽ ۱۸۰ ۽ ۱۸۱ ۽ ۱۸۲ ۽ ۱۸۳ ۽ ۱۸۴ ۽ ۱۸۵ ۽ ۱۸۶ ۽ ۱۸۷ ۽ ۱۸۸ ۽ ۱۸۹ ۽ ۱۹۰ ۽ ۱۹۱ ۽ ۱۹۲ ۽ ۱۹۳ ۽ ۱۹۴ ۽ ۱۹۵ ۽ ۱۹۶ ۽ ۱۹۷ ۽ ۱۹۸ ۽ ۱۹۹ ۽ ۲۰۰ ۽ ۲۰۱ ۽ ۲۰۲ ۽ ۲۰۳ ۽ ۲۰۴ ۽ ۲۰۵ ۽ ۲۰۶ ۽ ۲۰۷ ۽ ۲۰۸ ۽ ۲۰۹ ۽ ۲۱۰ ۽ ۲۱۱ ۽ ۲۱۲ ۽ ۲۱۳ ۽ ۲۱۴ ۽ ۲۱۵ ۽ ۲۱۶ ۽ ۲۱۷ ۽ ۲۱۸ ۽ ۲۱۹ ۽ ۲۲۰ ۽ ۲۲۱ ۽ ۲۲۲ ۽ ۲۲۳ ۽ ۲۲۴ ۽ ۲۲۵ ۽ ۲۲۶ ۽ ۲۲۷ ۽ ۲۲۸ ۽ ۲۲۹ ۽ ۲۳۰ ۽ ۲۳۱ ۽ ۲۳۲ ۽ ۲۳۳ ۽ ۲۳۴ ۽ ۲۳۵ ۽ ۲۳۶ ۽ ۲۳۷ ۽ ۲۳۸ ۽ ۲۳۹ ۽ ۲۴۰ ۽ ۲۴۱ ۽ ۲۴۲ ۽ ۲۴۳ ۽ ۲۴۴ ۽ ۲۴۵ ۽ ۲۴۶ ۽ ۲۴۷ ۽ ۲۴۸ ۽ ۲۴۹ ۽ ۲۵۰ ۽ ۲۵۱ ۽ ۲۵۲ ۽ ۲۵۳ ۽ ۲۵۴ ۽ ۲۵۵ ۽ ۲۵۶ ۽ ۲۵۷ ۽ ۲۵۸ ۽ ۲۵۹ ۽ ۲۶۰ ۽ ۲۶۱ ۽ ۲۶۲ ۽ ۲۶۳ ۽ ۲۶۴ ۽ ۲۶۵ ۽ ۲۶۶ ۽ ۲۶۷ ۽ ۲۶۸ ۽ ۲۶۹ ۽ ۲۷۰ ۽ ۲۷۱ ۽ ۲۷۲ ۽ ۲۷۳ ۽ ۲۷۴ ۽ ۲۷۵ ۽ ۲۷۶ ۽ ۲۷۷ ۽ ۲۷۸ ۽ ۲۷۹ ۽ ۲۸۰ ۽ ۲۸۱ ۽ ۲۸۲ ۽ ۲۸۳ ۽ ۲۸۴ ۽ ۲۸۵ ۽ ۲۸۶ ۽ ۲۸۷ ۽ ۲۸۸ ۽ ۲۸۹ ۽ ۲۹۰ ۽ ۲۹۱ ۽ ۲۹۲ ۽ ۲۹۳ ۽ ۲۹۴ ۽ ۲۹۵ ۽ ۲۹۶ ۽ ۲۹۷ ۽ ۲۹۸ ۽ ۲۹۹ ۽ ۳۰۰ ۽ ۳۰۱ ۽ ۳۰۲ ۽ ۳۰۳ ۽ ۳۰۴ ۽ ۳۰۵ ۽ ۳۰۶ ۽ ۳۰۷ ۽ ۳۰۸ ۽ ۳۰۹ ۽ ۳۱۰ ۽ ۳۱۱ ۽ ۳۱۲ ۽ ۳۱۳ ۽ ۳۱۴ ۽ ۳۱۵ ۽ ۳۱۶ ۽ ۳۱۷ ۽ ۳۱۸ ۽ ۳۱۹ ۽ ۳۲۰ ۽ ۳۲۱ ۽ ۳۲۲ ۽ ۳۲۳ ۽ ۳۲۴ ۽ ۳۲۵ ۽ ۳۲۶ ۽ ۳۲۷ ۽ ۳۲۸ ۽ ۳۲۹ ۽ ۳۳۰ ۽ ۳۳۱ ۽ ۳۳۲ ۽ ۳۳۳ ۽ ۳۳۴ ۽ ۳۳۵ ۽ ۳۳۶ ۽ ۳۳۷ ۽ ۳۳۸ ۽ ۳۳۹ ۽ ۳۴۰ ۽ ۳۴۱ ۽ ۳۴۲ ۽ ۳۴۳ ۽ ۳۴۴ ۽ ۳۴۵ ۽ ۳۴۶ ۽ ۳۴۷ ۽ ۳۴۸ ۽ ۳۴۹ ۽ ۳۵۰ ۽ ۳۵۱ ۽ ۳۵۲ ۽ ۳۵۳ ۽ ۳۵۴ ۽ ۳۵۵ ۽ ۳۵۶ ۽ ۳۵۷ ۽ ۳۵۸ ۽ ۳۵۹ ۽ ۳۶۰ ۽ ۳۶۱ ۽ ۳۶۲ ۽ ۳۶۳ ۽ ۳۶۴ ۽ ۳۶۵ ۽ ۳۶۶ ۽ ۳۶۷ ۽ ۳۶۸ ۽ ۳۶۹ ۽ ۳۷۰ ۽ ۳۷۱ ۽ ۳۷۲ ۽ ۳۷۳ ۽ ۳۷۴ ۽ ۳۷۵ ۽ ۳۷۶ ۽ ۳۷۷ ۽ ۳۷۸ ۽ ۳۷۹ ۽ ۳۸۰ ۽ ۳۸۱ ۽ ۳۸۲ ۽ ۳۸۳ ۽ ۳۸۴ ۽ ۳۸۵ ۽ ۳۸۶ ۽ ۳۸۷ ۽ ۳۸۸ ۽ ۳۸۹ ۽ ۳۹۰ ۽ ۳۹۱ ۽ ۳۹۲ ۽ ۳۹۳ ۽ ۳۹۴ ۽ ۳۹۵ ۽ ۳۹۶ ۽ ۳۹۷ ۽ ۳۹۸ ۽ ۳۹۹ ۽ ۴۰۰ ۽ ۴۰۱ ۽ ۴۰۲ ۽ ۴۰۳ ۽ ۴۰۴ ۽ ۴۰۵ ۽ ۴۰۶ ۽ ۴۰۷ ۽ ۴۰۸ ۽ ۴۰۹ ۽ ۴۱۰ ۽ ۴۱۱ ۽ ۴۱۲ ۽ ۴۱۳ ۽ ۴۱۴ ۽ ۴۱۵ ۽ ۴۱۶ ۽ ۴۱۷ ۽ ۴۱۸ ۽ ۴۱۹ ۽ ۴۲۰ ۽ ۴۲۱ ۽ ۴۲۲ ۽ ۴۲۳ ۽ ۴۲۴ ۽ ۴۲۵ ۽ ۴۲۶ ۽ ۴۲۷ ۽ ۴۲۸ ۽ ۴۲۹ ۽ ۴۳۰ ۽ ۴۳۱ ۽ ۴۳۲ ۽ ۴۳۳ ۽ ۴۳۴ ۽ ۴۳۵ ۽ ۴۳۶ ۽ ۴۳۷ ۽ ۴۳۸ ۽ ۴۳۹ ۽ ۴۴۰ ۽ ۴۴۱ ۽ ۴۴۲ ۽ ۴۴۳ ۽ ۴۴۴ ۽ ۴۴۵ ۽ ۴۴۶ ۽ ۴۴۷ ۽ ۴۴۸ ۽ ۴۴۹ ۽ ۴۵۰ ۽ ۴۵۱ ۽ ۴۵۲ ۽ ۴۵۳ ۽ ۴۵۴ ۽ ۴۵۵ ۽ ۴۵۶ ۽ ۴۵۷ ۽ ۴۵۸ ۽ ۴۵۹ ۽ ۴۶۰ ۽ ۴۶۱ ۽ ۴۶۲ ۽ ۴۶۳ ۽ ۴۶۴ ۽ ۴۶۵ ۽ ۴۶۶ ۽ ۴۶۷ ۽ ۴۶۸ ۽ ۴۶۹ ۽ ۴۷۰ ۽ ۴۷۱ ۽ ۴۷۲ ۽ ۴۷۳ ۽ ۴۷۴ ۽ ۴۷۵ ۽ ۴۷۶ ۽ ۴۷۷ ۽ ۴۷۸ ۽ ۴۷۹ ۽ ۴۸۰ ۽ ۴۸۱ ۽ ۴۸۲ ۽ ۴۸۳ ۽ ۴۸۴ ۽ ۴۸۵ ۽ ۴۸۶ ۽ ۴۸۷ ۽ ۴۸۸ ۽ ۴۸۹ ۽ ۴۹۰ ۽ ۴۹۱ ۽ ۴۹۲ ۽ ۴۹۳ ۽ ۴۹۴ ۽ ۴۹۵ ۽ ۴۹۶ ۽ ۴۹۷ ۽ ۴۹۸ ۽ ۴۹۹ ۽ ۵۰۰ ۽ ۵۰۱ ۽ ۵۰۲ ۽ ۵۰۳ ۽ ۵۰۴ ۽ ۵۰۵ ۽ ۵۰۶ ۽ ۵۰۷ ۽ ۵۰۸ ۽ ۵۰۹ ۽ ۵۱۰ ۽ ۵۱۱ ۽ ۵۱۲ ۽ ۵۱۳ ۽ ۵۱۴ ۽ ۵۱۵ ۽ ۵۱۶ ۽ ۵۱۷ ۽ ۵۱۸ ۽ ۵۱۹ ۽ ۵۲۰ ۽ ۵۲۱ ۽ ۵۲۲ ۽ ۵۲۳ ۽ ۵۲۴ ۽ ۵۲۵ ۽ ۵۲۶ ۽ ۵۲۷ ۽ ۵۲۸ ۽ ۵۲۹ ۽ ۵۳۰ ۽ ۵۳۱ ۽ ۵۳۲ ۽ ۵۳۳ ۽ ۵۳۴ ۽ ۵۳۵ ۽ ۵۳۶ ۽ ۵۳۷ ۽ ۵۳۸ ۽ ۵۳۹ ۽ ۵۴۰ ۽ ۵۴۱ ۽ ۵۴۲ ۽ ۵۴۳ ۽ ۵۴۴ ۽ ۵۴۵ ۽ ۵۴۶ ۽ ۵۴۷ ۽ ۵۴۸ ۽ ۵۴۹ ۽ ۵۵۰ ۽ ۵۵۱ ۽ ۵۵۲ ۽ ۵۵۳ ۽ ۵۵۴ ۽ ۵۵۵ ۽ ۵۵۶ ۽ ۵۵۷ ۽ ۵۵۸ ۽ ۵۵۹ ۽ ۵۶۰ ۽ ۵۶۱ ۽ ۵۶۲ ۽ ۵۶۳ ۽ ۵۶۴ ۽ ۵۶۵ ۽ ۵۶۶ ۽ ۵۶۷ ۽ ۵۶۸ ۽ ۵۶۹ ۽ ۵۷۰ ۽ ۵۷۱ ۽ ۵۷۲ ۽ ۵۷۳ ۽ ۵۷۴ ۽ ۵۷۵ ۽ ۵۷۶ ۽ ۵۷۷ ۽ ۵۷۸ ۽ ۵۷۹ ۽ ۵۸۰ ۽ ۵۸۱ ۽ ۵۸۲ ۽ ۵۸۳ ۽ ۵۸۴ ۽ ۵۸۵ ۽ ۵۸۶ ۽ ۵۸۷ ۽ ۵۸۸ ۽ ۵۸۹ ۽ ۵۹۰ ۽ ۵۹۱ ۽ ۵۹۲ ۽ ۵۹۳ ۽ ۵۹۴ ۽ ۵۹۵ ۽ ۵۹۶ ۽ ۵۹۷ ۽ ۵۹۸ ۽ ۵۹۹ ۽ ۶۰۰ ۽ ۶۰۱ ۽ ۶۰۲ ۽ ۶۰۳ ۽ ۶۰۴ ۽ ۶۰۵ ۽ ۶۰۶ ۽ ۶۰۷ ۽ ۶۰۸ ۽ ۶۰۹ ۽ ۶۱۰ ۽ ۶۱۱ ۽ ۶۱۲ ۽ ۶۱۳ ۽ ۶۱۴ ۽ ۶۱۵ ۽ ۶۱۶ ۽ ۶۱۷ ۽ ۶۱۸ ۽ ۶۱۹ ۽ ۶۲۰ ۽ ۶۲۱ ۽ ۶۲۲ ۽ ۶۲۳ ۽ ۶۲۴ ۽ ۶۲۵ ۽ ۶۲۶ ۽ ۶۲۷ ۽ ۶۲۸ ۽ ۶۲۹ ۽ ۶۳۰ ۽ ۶۳۱ ۽ ۶۳۲ ۽ ۶۳۳ ۽ ۶۳۴ ۽ ۶۳۵ ۽ ۶۳۶ ۽ ۶۳۷ ۽ ۶۳۸ ۽ ۶۳۹ ۽ ۶۴۰ ۽ ۶۴۱ ۽ ۶۴۲ ۽ ۶۴۳ ۽ ۶۴۴ ۽ ۶۴۵ ۽ ۶۴۶ ۽ ۶۴۷ ۽ ۶۴۸ ۽ ۶۴۹ ۽ ۶۵۰ ۽ ۶۵۱ ۽ ۶۵۲ ۽ ۶۵۳ ۽ ۶۵۴ ۽ ۶۵۵ ۽ ۶۵۶ ۽ ۶۵۷ ۽ ۶۵۸ ۽ ۶۵۹ ۽ ۶۶۰ ۽ ۶۶۱ ۽ ۶۶۲ ۽ ۶۶۳ ۽ ۶۶۴ ۽ ۶۶۵ ۽ ۶۶۶ ۽ ۶۶۷ ۽ ۶۶۸ ۽ ۶۶۹ ۽ ۶۷۰ ۽ ۶۷۱ ۽ ۶۷۲ ۽ ۶۷۳ ۽ ۶۷۴ ۽ ۶۷۵ ۽ ۶۷۶ ۽ ۶۷۷ ۽ ۶۷۸ ۽ ۶۷۹ ۽ ۶۸۰ ۽ ۶۸۱ ۽ ۶۸۲ ۽ ۶۸۳ ۽ ۶۸۴ ۽ ۶۸۵ ۽ ۶۸۶ ۽ ۶۸۷ ۽ ۶۸۸ ۽ ۶۸۹ ۽ ۶۹۰ ۽ ۶۹۱ ۽ ۶۹۲ ۽ ۶۹۳ ۽ ۶۹۴ ۽ ۶۹۵ ۽ ۶۹۶ ۽ ۶۹۷ ۽ ۶۹۸ ۽ ۶۹۹ ۽ ۷۰۰ ۽ ۷۰۱ ۽ ۷۰۲ ۽ ۷۰۳ ۽ ۷۰۴ ۽ ۷۰۵ ۽ ۷۰۶ ۽ ۷۰۷ ۽ ۷۰۸ ۽ ۷۰۹ ۽ ۷۱۰ ۽ ۷۱۱ ۽ ۷۱۲ ۽ ۷۱۳ ۽ ۷۱۴ ۽ ۷۱۵ ۽ ۷۱۶ ۽ ۷۱۷ ۽ ۷۱۸ ۽ ۷۱۹ ۽ ۷۲۰ ۽ ۷۲۱ ۽ ۷۲۲ ۽ ۷۲۳ ۽ ۷۲۴ ۽ ۷۲۵ ۽ ۷۲۶ ۽ ۷۲۷ ۽ ۷۲۸ ۽ ۷۲۹ ۽ ۷۳۰ ۽ ۷۳۱ ۽ ۷۳۲ ۽ ۷۳۳ ۽ ۷۳۴ ۽ ۷۳۵ ۽ ۷۳۶ ۽ ۷۳۷ ۽ ۷۳۸ ۽ ۷۳۹ ۽ ۷۴۰ ۽ ۷۴۱ ۽ ۷۴۲ ۽ ۷۴۳ ۽ ۷۴۴ ۽ ۷۴۵ ۽ ۷۴۶ ۽ ۷۴۷ ۽ ۷۴۸ ۽ ۷۴۹ ۽ ۷۵۰ ۽ ۷۵۱ ۽ ۷۵۲ ۽ ۷۵۳ ۽ ۷۵۴ ۽ ۷۵۵ ۽ ۷۵۶ ۽ ۷۵۷ ۽ ۷۵۸ ۽ ۷۵۹ ۽ ۷۶۰ ۽ ۷۶۱ ۽ ۷۶۲ ۽ ۷۶۳ ۽ ۷۶۴ ۽ ۷۶۵ ۽ ۷۶۶ ۽ ۷۶۷ ۽ ۷۶۸ ۽ ۷۶۹ ۽ ۷۷۰ ۽ ۷۷۱ ۽ ۷۷۲ ۽ ۷۷۳ ۽ ۷۷۴ ۽ ۷۷۵ ۽ ۷۷۶ ۽ ۷۷۷ ۽ ۷۷۸ ۽ ۷۷۹ ۽ ۷۸۰ ۽ ۷۸۱ ۽ ۷۸۲ ۽ ۷۸۳ ۽ ۷۸۴ ۽ ۷۸۵ ۽ ۷۸۶ ۽ ۷۸۷ ۽ ۷۸۸ ۽ ۷۸۹ ۽ ۷۹۰ ۽ ۷۹۱ ۽ ۷۹۲ ۽ ۷۹۳ ۽ ۷۹۴ ۽ ۷۹۵ ۽ ۷۹۶ ۽ ۷۹۷ ۽ ۷۹۸ ۽ ۷۹۹ ۽ ۸۰۰ ۽ ۸۰۱ ۽ ۸۰۲ ۽ ۸۰۳ ۽ ۸۰۴ ۽ ۸۰۵ ۽ ۸۰۶ ۽ ۸۰۷ ۽ ۸۰۸ ۽ ۸۰۹ ۽ ۸۱۰ ۽ ۸۱۱ ۽ ۸۱۲ ۽ ۸۱۳ ۽ ۸۱۴ ۽ ۸۱۵ ۽ ۸۱۶ ۽ ۸۱۷ ۽ ۸۱۸ ۽ ۸۱۹ ۽ ۸۲۰ ۽ ۸۲۱ ۽ ۸۲۲ ۽ ۸۲۳ ۽ ۸۲۴ ۽ ۸۲۵ ۽ ۸۲۶ ۽ ۸۲۷ ۽ ۸۲۸ ۽ ۸۲۹ ۽ ۸۳۰ ۽ ۸۳۱ ۽ ۸۳۲ ۽ ۸۳۳ ۽ ۸۳۴ ۽ ۸۳۵ ۽ ۸۳۶ ۽ ۸۳۷ ۽ ۸۳۸ ۽ ۸۳۹ ۽ ۸۴۰ ۽ ۸۴۱ ۽ ۸۴۲ ۽ ۸۴۳ ۽ ۸۴۴ ۽ ۸۴۵ ۽ ۸۴۶ ۽ ۸۴۷ ۽ ۸۴۸ ۽ ۸۴۹ ۽ ۸۵۰ ۽ ۸۵۱ ۽ ۸۵۲ ۽ ۸۵۳ ۽ ۸۵۴ ۽ ۸۵۵ ۽ ۸۵۶ ۽ ۸۵۷ ۽ ۸۵۸ ۽ ۸۵۹ ۽ ۸۶۰ ۽ ۸۶۱ ۽ ۸۶۲ ۽ ۸۶۳ ۽ ۸۶۴ ۽ ۸۶۵ ۽ ۸۶۶ ۽ ۸۶۷ ۽ ۸۶۸ ۽ ۸۶۹ ۽ ۸۷۰ ۽ ۸۷۱ ۽ ۸۷۲ ۽ ۸۷۳ ۽ ۸۷۴ ۽ ۸۷۵ ۽ ۸۷۶ ۽ ۸۷۷ ۽ ۸۷۸ ۽ ۸۷۹ ۽ ۸۸۰ ۽ ۸۸۱ ۽ ۸۸۲ ۽ ۸۸۳ ۽ ۸۸۴ ۽ ۸۸۵ ۽ ۸۸۶ ۽ ۸۸۷ ۽ ۸۸۸ ۽ ۸۸۹ ۽ ۸۹۰ ۽ ۸۹۱ ۽ ۸۹۲ ۽ ۸۹۳ ۽ ۸۹۴ ۽ ۸۹۵ ۽ ۸۹۶ ۽ ۸۹۷ ۽ ۸۹۸ ۽ ۸۹۹ ۽ ۹۰۰ ۽ ۹۰۱ ۽ ۹۰۲ ۽ ۹۰۳ ۽ ۹۰۴ ۽ ۹۰۵ ۽ ۹۰۶ ۽ ۹۰۷ ۽ ۹۰۸ ۽ ۹۰۹ ۽ ۹۱۰ ۽ ۹۱۱ ۽ ۹۱۲ ۽ ۹۱۳ ۽ ۹۱۴ ۽ ۹۱۵ ۽ ۹۱۶ ۽ ۹۱۷ ۽ ۹۱۸ ۽ ۹۱۹ ۽ ۹۲۰ ۽ ۹۲۱ ۽ ۹۲۲ ۽ ۹۲۳ ۽ ۹۲۴ ۽ ۹۲۵ ۽ ۹۲۶ ۽ ۹۲۷ ۽ ۹۲۸ ۽ ۹۲۹ ۽ ۹۳۰ ۽ ۹۳۱ ۽ ۹۳۲ ۽ ۹۳۳ ۽ ۹۳۴ ۽ ۹۳۵ ۽ ۹۳۶ ۽ ۹۳۷ ۽ ۹۳۸ ۽ ۹۳۹ ۽ ۹۴۰ ۽ ۹۴۱ ۽ ۹۴۲ ۽ ۹۴۳ ۽ ۹۴۴ ۽ ۹۴۵ ۽ ۹۴۶ ۽ ۹۴۷ ۽ ۹۴۸ ۽ ۹۴۹ ۽ ۹۵۰ ۽ ۹۵۱ ۽ ۹۵۲ ۽ ۹۵۳ ۽ ۹۵۴ ۽ ۹۵۵ ۽ ۹۵۶ ۽ ۹۵۷ ۽ ۹۵۸ ۽ ۹۵۹ ۽ ۹۶۰ ۽ ۹۶۱ ۽ ۹۶۲ ۽ ۹۶۳ ۽ ۹۶۴ ۽ ۹۶۵ ۽ ۹۶۶ ۽ ۹۶۷ ۽ ۹۶۸ ۽ ۹۶۹ ۽ ۹۷۰ ۽ ۹۷۱ ۽ ۹۷۲ ۽ ۹۷۳ ۽ ۹۷۴ ۽ ۹۷۵ ۽ ۹۷۶ ۽ ۹۷۷ ۽ ۹۷۸ ۽ ۹۷۹ ۽ ۹۸۰ ۽ ۹۸۱ ۽ ۹۸۲ ۽ ۹۸۳ ۽ ۹۸۴ ۽ ۹۸۵ ۽ ۹۸۶ ۽ ۹۸۷ ۽ ۹۸۸ ۽ ۹۸۹ ۽ ۹۹۰ ۽ ۹۹۱ ۽ ۹۹۲ ۽ ۹۹۳ ۽ ۹۹۴ ۽ ۹۹۵ ۽ ۹۹۶ ۽ ۹۹۷ ۽ ۹۹۸ ۽ ۹۹۹ ۽ ۱۰۰۰ ۽ ۱۰۰۱ ۽ ۱۰۰۲ ۽ ۱۰۰۳ ۽ ۱۰۰۴ ۽ ۱۰۰۵ ۽ ۱۰۰۶ ۽ ۱۰۰۷ ۽ ۱۰۰۸ ۽ ۱۰۰۹ ۽ ۱۰۱۰ ۽ ۱۰۱۱ ۽ ۱۰۱۲ ۽ ۱۰۱۳ ۽ ۱۰۱۴ ۽ ۱۰۱۵ ۽ ۱۰۱۶ ۽ ۱۰۱۷ ۽ ۱۰۱۸ ۽ ۱۰۱۹ ۽ ۱۰۲۰ ۽ ۱۰۲۱ ۽ ۱۰۲۲ ۽ ۱۰۲۳ ۽ ۱۰۲۴ ۽ ۱۰۲۵ ۽ ۱۰۲۶ ۽ ۱۰۲۷ ۽ ۱۰۲۸ ۽ ۱۰۲۹ ۽ ۱۰۳۰ ۽ ۱۰۳۱ ۽ ۱۰۳۲ ۽ ۱۰۳۳ ۽ ۱۰۳۴ ۽ ۱۰۳۵ ۽ ۱۰۳۶ ۽ ۱۰۳۷ ۽ ۱۰۳۸ ۽ ۱۰۳۹ ۽ ۱۰۴۰ ۽ ۱۰۴۱ ۽ ۱۰۴۲ ۽ ۱۰۴۳ ۽ ۱۰۴۴ ۽ ۱۰۴۵ ۽ ۱۰۴۶ ۽ ۱۰۴۷ ۽ ۱۰۴۸ ۽ ۱۰۴۹ ۽ ۱۰۵۰ ۽ ۱۰۵۱ ۽ ۱۰۵۲ ۽ ۱۰۵۳ ۽ ۱۰۵۴ ۽ ۱۰۵۵ ۽ ۱۰۵۶ ۽ ۱۰۵۷ ۽ ۱۰۵۸ ۽ ۱۰۵۹ ۽ ۱۰۶۰ ۽ ۱۰۶۱ ۽ ۱۰۶۲ ۽ ۱۰۶۳ ۽ ۱۰۶۴ ۽ ۱۰۶۵ ۽ ۱۰۶۶ ۽ ۱۰۶۷ ۽ ۱۰۶۸ ۽ ۱۰۶۹ ۽ ۱۰۷۰ ۽ ۱۰۷۱ ۽ ۱۰۷۲ ۽ ۱۰۷۳ ۽ ۱۰۷۴ ۽ ۱۰۷۵ ۽ ۱۰۷۶ ۽ ۱۰۷۷ ۽ ۱۰۷۸ ۽ ۱۰۷۹ ۽ ۱۰۸۰ ۽ ۱۰۸۱ ۽ ۱۰۸۲ ۽ ۱۰۸۳ ۽ ۱۰۸۴ ۽ ۱۰۸۵ ۽ ۱۰۸۶ ۽ ۱۰۸۷ ۽ ۱۰۸۸ ۽ ۱۰۸۹ ۽ ۱۰۹۰ ۽ ۱۰۹۱ ۽ ۱۰۹۲ ۽ ۱۰۹۳ ۽ ۱۰۹۴ ۽ ۱۰۹۵ ۽ ۱۰۹۶ ۽ ۱۰۹۷ ۽ ۱۰۹۸ ۽ ۱۰۹۹ ۽ ۱۱۰۰ ۽ ۱۱۰۱ ۽ ۱۱۰۲ ۽ ۱۱۰۳ ۽ ۱۱۰۴ ۽ ۱۱۰۵ ۽ ۱۱۰۶ ۽ ۱۱۰۷ ۽ ۱۱۰۸ ۽ ۱۱۰۹ ۽ ۱۱۱۰ ۽ ۱۱۱۱ ۽ ۱۱۱۲ ۽ ۱۱۱۳ ۽ ۱۱۱۴ ۽ ۱۱۱۵ ۽ ۱۱۱۶ ۽ ۱۱۱۷ ۽ ۱۱۱۸ ۽ ۱۱۱۹ ۽ ۱۱۲۰ ۽ ۱۱۲۱ ۽ ۱۱۲۲ ۽ ۱۱۲۳ ۽ ۱۱۲۴ ۽ ۱۱۲۵ ۽ ۱۱۲۶ ۽ ۱۱۲۷ ۽ ۱۱۲۸ ۽ ۱۱۲۹ ۽ ۱۱۳۰ ۽ ۱۱۳۱ ۽ ۱۱۳۲ ۽ ۱۱۳۳ ۽ ۱۱۳۴ ۽ ۱۱۳۵ ۽ ۱۱۳۶ ۽ ۱۱۳۷ ۽ ۱۱۳۸ ۽ ۱۱۳۹ ۽ ۱۱۴۰ ۽ ۱۱۴۱ ۽ ۱۱۴۲ ۽ ۱۱۴۳ ۽ ۱۱۴۴ ۽ ۱۱۴۵ ۽ ۱۱۴۶ ۽ ۱۱۴۷ ۽ ۱۱۴۸ ۽ ۱۱۴۹ ۽ ۱۱۵۰ ۽ ۱۱۵۱ ۽ ۱۱۵۲ ۽ ۱۱۵۳ ۽ ۱۱۵۴ ۽ ۱۱۵۵ ۽ ۱۱۵۶ ۽ ۱۱۵۷ ۽ ۱۱۵۸ ۽ ۱۱۵۹ ۽ ۱۱۶۰ ۽ ۱۱۶۱ ۽ ۱۱۶۲ ۽ ۱۱۶۳ ۽ ۱۱۶۴ ۽ ۱۱۶۵ ۽ ۱۱۶۶ ۽ ۱۱۶۷ ۽ ۱۱۶۸ ۽ ۱۱۶۹ ۽ ۱۱۷۰ ۽ ۱۱۷۱ ۽ ۱۱۷۲ ۽ ۱۱۷۳ ۽ ۱۱۷۴ ۽ ۱۱۷۵ ۽ ۱۱۷۶ ۽ ۱۱۷۷ ۽ ۱۱۷۸ ۽ ۱۱۷۹ ۽ ۱۱۸۰ ۽ ۱۱۸۱ ۽ ۱۱۸۲ ۽ ۱۱۸۳ ۽ ۱۱۸۴ ۽ ۱۱۸۵ ۽ ۱۱۸۶ ۽ ۱۱۸۷ ۽ ۱۱۸۸ ۽ ۱۱۸۹ ۽ ۱۱۹۰ ۽ ۱۱۹۱ ۽ ۱۱۹۲ ۽ ۱۱۹۳ ۽ ۱۱۹۴ ۽ ۱۱۹۵ ۽ ۱۱۹۶ ۽ ۱۱۹۷ ۽ ۱۱۹۸ ۽ ۱۱۹۹ ۽ ۱۲۰۰ ۽ ۱۲۰۱ ۽ ۱۲۰۲ ۽ ۱۲۰۳ ۽ ۱۲۰۴ ۽ ۱۲۰۵ ۽ ۱۲۰۶ ۽ ۱۲۰۷ ۽ ۱۲۰۸ ۽ ۱۲۰۹ ۽ ۱۲۱۰ ۽ ۱۲۱۱ ۽ ۱۲۱۲ ۽ ۱۲۱۳ ۽ ۱۲۱۴ ۽ ۱۲۱۵ ۽ ۱۲۱

جَلَّتْ تَجَرُّمِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلِيدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنَ

باغن جو واعد وڪيو آهي جن جي هيٺان نهرون جاري آهن انهن ۾ هميشه رهندا. ۶ پاڪ جاين

طَيِّبَةً فِي جَلَّتْ عَدْنٌ ۵ وَرَضَوَانُ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ

جولاءِ رهائش جي باغن ۾ ۵ الله جي رضا سڀ کان وڏي آهي ۱۵ اها ئي آهي

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۴ يَأَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ

وڏي ڪاميابي. اي نبي (غيب جون خبرون ڏيندڙ) جهاد فرما ڪافرن ۽

وَالْمُنَافِقِينَ ۳ وَاعْلَظْ عَلَيْهِمْ وَمَا أَوْهَمَهُمْ جَهَنَّمَ وَبَسَّ

منافقن جي خلاف ۱۵ انهن تي سختي ڪر ۽ انهن جو نقصا ڏوڏ ۽ ڪهڙي ڏٺي ڄاڻو

الْمَصِيرُ ۶ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا ۷ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ

آهي مون تي. الله جو قسم کڻن ٿا ته انهن ڏيڻو ڪا بيشڪ ضرور انهن ڪفر جي ڳالهه ٻڌي

الْكُفْرَ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ أُولَئِكَ ۸ يَنَالُوا

۽ اسلام ۾ اچي ڪافري ٿيا ۽ انهن اهو ڪجهه سوچيو هو جيڪو کين ملي ڏسڻ ۾ آيو ۱۵

وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ

۽ انهن کي ڪهڙي تڪليف ٿي اها ڏٺا ته الله ۽ سندس رسول انهن کي پنهنجي فضل سان غني ڪري ڇڏيو ۱۵

فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ ۹ وَإِنْ يَتُوبُوا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ

پوءِ جيڪڏهن اهي توبه ڪن ته انهن جو پل آهي ۽ جيڪڏهن اهي منهن ڦيرين ته الله انهن کي

عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۱۰ وَمَالَهُمْ فِي الْأَرْضِ

سخت عذاب ڏيندو دنيا ۽ آخرت ۾ ۱۰ زمين ۾ ڏٺو ڪونهن جو حمايتي هوندو

مِنْ وَلِيِّ وَ لَا نَصِيرٌ ۱۱ وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ

۽ ڏٺو ڪونهن مان ڪي اهي آهن جن الله شاعهد ڪيو هو ته جيڪڏهن اسان کي پنهنجي

اٰتِنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصّٰلِحِينَ ۱۲

فضل سان ڏيندو ته اسان ضرور خيرات ڪڍاسين ۽ اسان ضرور چڱا ماڻهو ٿينداسين. ۱۲

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِّنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ

پوءِ جڏهن الله انهن کي پنهنجي فضل سان ڏنو ته ان ۾ بخيلي ڪرڻ لڳا ۽ منهن ڦيري پئتي

منزل ۲

۱۱۱ حسن رضی اللہ تعالیٰ عنہ کان روایت ٿيل آهي ته جنت ۾ موتي سُرُخ يا قوت ۽ زبرجد جا محل مومن کي عطا ٿيندا.

۱۱۲ ۽ سڀني نعمتن کان اعلى ۽ عاشقانِ الاهي جي سڀ کان وڏي تمنا رَزَقَنَا اللّٰهُ تَعَالٰی پنهنجي حبيب صلي الله عليه وسلم جن جي مرتبي جي فليل ۹

سان. ۱۱۳ ڪافرن تي تنوير ۽ جنگ سان ۽ منافقن تي جنت جي قائم ڪرڻ ۱۴

سان. ۱۱۴ شان نزول:- امام بغوي، ڪلبي کان نقل ڪيو ته هي آيت جلاس بن سويد جي حق ۾ نازل ٿي. واقعو هي هو ته هڪ ڏينهن سيد عالم صلي

الله عليه وسلم جن جنگ نبوک ۾ خطبو فرمايو: ان ۾ منافقن جو ذڪر ڪيائون ۽ انهن جي بدحالي ۽ بد انجام جو ذڪر فرمايائون. اهو ٻڌي جلاس

چيو ته جيڪڏهن محمد (صلي الله عليه وسلم) سچا آهن ته اسان ماڻهو گڏهن کان پيڙا زور. جڏهن محبوب پاڪ جن مدينه منوره واپس تشریف آندائو

تڏهن عامرين قيس ۽ محبوب ساڻين جن سان جلاس جو مقبول بيان ڪيو. جلاس انڪار ڪيو ۽ چيو ته يا رسول الله! عامرون تي ڪوڙ ۽ مهربان

پنهي کي حڪم فرمايو ته منبر تي ڪنهن جلاس عصر کان پوءِ منبر تي پئي الله جو قسم ڪيو ته اها ڳالهه ڏکي ۽ عامرين تي ڪوڙ هئو. پوءِ عامريه

قسم ڪيو ته بيشڪ اهو مقبول جلاس چيو ۽ مان ان تي ڪوڙ ڏهن. وري عامر هٿ مٿي ڪڍي الله تعاليٰ جي حضور ۾ عاجزي يارب! پنهنجي نبي تي سچي

جي تصديق نازل فرما. انهن پنهي جي جد اٿين کان اڳ ۾ حضرت جبرائيل هي آيت ڪڍي نازل ٿي. آيت ۾: فَإِنْ يَتُوبَا لَكَ خَيْرًا لَّهُمَا بَدِيءُ جلاس

اتي بيٺو ۽ عرض ڪيائين: يا رسول الله! ڳڏو الله تعاليٰ مون کي توبه جو توبو ڏنو. عامرين قيس جيڪي ڪجهه چيو سو سچ چيو. مان اهو ڪلمه چيو ۽

هاڻي مان توبه ۽ استغفار ڪريان ٿو. حضور جن ان جي توبه قبول فرمائي ۽ اهو توبه تي ثابت رهيو. ۱۱۵ مجاهد چيو ته جلاس راضي ڪڍي انديشي

کان عامريه قتل جو ارادو ڪيو هو. ان جي نسبت الله تعاليٰ فرمائي ته اهو پوءِ ڏٿو. ۱۱۶ اهڙي حالت ۾ انهن تي شڪر واجب هو ڏنا شڪري. ۱۱۷

توبه ۽ اڳيان کان ۽ ڪفر ۽ نفاق تي جهيوارهن. ۱۱۸ جواسن کي الله تعاليٰ جي عذاب کان بچائي سگهي. ۱۱۹ شان نزول:- ثعلب بن حاطب ۾ محبوب

سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جي خدمت ۾ درخواست ڪئي ته منهنجي لاءِ مالدارهه جي دعا فرمايو. محبوب پاڪ فرمايو: اي ثعلب! تورو مال

جنهن جو تون شڪار ڪرين، ان کان بهتر آهي، جهن جو تون شڪار ڪري سگهين. وري بهر ثعلب ساڳي درخواست خدمت اقدس ۾ پيش ڪئي ۽ چيو ته انهي جو قسم، جنهن توهان کي سچو نبي بڻائي موڪليو ته جيڪڏهن اهو مون کي مال ڏيندو ته مان هر حق واري جرح ادا ڪندس. حضور محبوب ساڻين جن دعا فرمائي: الله تعاليٰ ان جي پڪرين ۾ برڪت فرمائي ۽ ايتري

تو ڏيون. جو مدينه طيبه ۾ انهن جي گنجائش ڏني. پوءِ ثعلب انهن کي جهنگ ۾ وڃي ويو ۽ جمع نماز ۽ جماعت جي حاضري کان به محروم ٿي ويو. حضور جن ان جو حال معلوم فرمايو، صحابو ڪلم عرض ڪيو ته ان جو مال تمام گهڻو ٿي ويو آهي ۽ هاڻي جهنگ ۾ ۽ ان جي مال جي گنجائش ڏهي. حضور محبوب جن فرمايو ته ثعلب تي انفسوس پوءِ جڏهن حضور محبوب اقدس صلي الله عليه وسلم

جن زڪوات جي حاصل ڪرڻ وارو موڪليا ته ماڻهن انهن کي پنهنجا پنهنجا صا ڦاڻا. جڏهن ثعلب کان وڃي انهن مدد گهريو ته ان چيو ته اهو ته ٿيڪس تي ويو. وچ مان سوچي وٺان. جڏهه (هي ماڻهو حضور محبوب رسول ڪرم صلي الله تعاليٰ عليه وسلم جن جي خدمت اقدس ۾ واپس آيا ته محبوب اقدس جن انهن جي ڪجهه عرض ڪرڻ کان اڳ ۽ پيرا فرمايو ته ثعلب تي انفسوس! پوءِ

هي آيت نازل ٿي. پوءِ ثعلب مدد ڪئي حاضري توبه محبوب سردار عالم صلي الله عليه وسلم جن فرمايو ته مون کي الله تعاليٰ ان جي قبول فرمائي ۽ ممانعت فرمائي ڇڏي آهي. اهو پنهنجي مٿي ۾ مٽي وجهي واپس ٿيو. وري ان صدق کي خلافت مديني ۾ حضرت ابوبڪر صديق رضی اللہ تعالیٰ عنہ وٽ آندائين. ان به قبول نه فرمايو. وري خلافت فاروقي ۾ حضرت عمر فاروق رضی اللہ تعالیٰ عنہ وٽ آندائين. ان به قبول نه فرمايو. آخر خلافت عثماني ۾ اهو شخص هلاڪ ٿي ويو. (مدارڪ).

مُعْرُضُونَ ۹۱) فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ
 قري ويا ۱۰ ان جي پيا الله انهن جي دين ۾ نفاق پيدا ڪري ڇڏيو ان ڏينهن تائين جو ان سان ملندا
بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۹۲) أَلَمْ
 ان سب جو الله ساهڻ واعدو ڪيائون ۽ ان سب جو ڪوڙ ڪالهائيندا هئا. ۹۲) ڇا انهن جي
يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ
 ت الله انهن جي دل جي راز ۽ انهن جي سرگوشي کي ڄاڻي ٿو ۽ هي ت الله سمورن غيبن جو گهڻو
الْغُيُوبِ ۹۳) الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 ڄاڻندڙ آهي. ۹۳) جيڪي عيب لڳائڻ ٿا انهن مسلمانن تي جيڪي دل سان خيرات ڪندا آهن
فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ
 ۹۴) ۽ انهن تي جيڪي طاقت ڏرڪندا آهن (ڪنهن بشي جي) مگر پنهنجي محنت کان وڌيڪ اهو انهن تي ڪن
مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۹۵) اسْتَغْفِرْ لَهُمْ
 ۹۵) ت الله انهن کي سندن مسخري جي سزا ڏيندو ۽ انهن جي واسطي ڏوڌنڪ عذاب آهي. تون انهن جي واسطي
أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ
 معافي گهرين يا نه گهرين، جيڪڏهن تون ستر ڀيرا انهن جي واسطي معافي گهرين ته به الله هرگز
يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا
 انهن کي نه بخشيندو ۽ اهو ان ڪري جو اهي الله ۽ ان جي رسول جا منڪرتيا ۽ الله
يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۹۶) فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ
 فاسقن کي هدايت نه ڏيندو ۽ پنهنجي رهجي ويندڙن تي خوش ٿيا جو اهي الله جي
خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 رسول جي پٺيان ويهي رهيا ۽ انهن ناپسند ڪيو جو پنهنجي مال ۽ جان سان الله
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ
 جي راه ۾ لڙائي ڪن ۽ چيائون هن گرمي ۾ نه نڪرو. تون فرما ۽ جهنم جي باه سڀ
أَشَدُّ حَرًّا لَّوْكَانُوا يَفْقَهُونَ ۹۷) فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكِوْا
 کان سخت گرم آهي، جيڪر انهن کي سمجهه هجي ها ۹۷) پوءِ انهن کي گهرجي ته ٿورو کڻ ۽ گهڻو ڪري ۹۸)

منزل ۲

۹۸) امام محمد الدين راڻي رحمۃ الله عليه فرمايو ته هن آيت مان ثابت
 ٿئي ٿو ته عهد شڪني ۽ وعده خلافي سان نفاق پيدا ٿئي ٿو. پوءِ
 مسلمانن تي لازم آهي ته انهن ڪالهين کان پاسو ڪري ۽ عهد پوري ڪرڻ
 ۽ وعدي وفا ڪرڻ ۾ پوري ڪوشش ڪري. حديث شريف ۾ آهي ته
 منافق جون ٽي نشانيون آهن: جڏهن ڪالهه ڪري ته ڪوڙ ڪالهائي.
 جڏهن وعدو ڪري ته خلاف ڪري ۽ جڏهن ان وقت امانت رکي وڃي
 ته خيانت ڪري.

۱۸۱) ان تي ڪجهه به مخفي نه آهي. منافقن جي دين جي ڳالهه ڄاڻي
 ٿو ۽ جيڪو پاڻ ۾ آهي هڪٻئي کي چوڻ سوبه.

۱۸۲) شان نزول:- جڏهن صدق جي آيت نازل ٿي ته ماڻهن صدقا
 آندا، انهن مڪن تسماعل گهڻو آندو ۽ ڪنهن هڪ ٿو رساڊ اتي سڀ
 آندو، ته منافقن گهڻي آڻيندڙن کي چيو ته اهي رياڪار آهن ۽ ٿوري آڻ
 وارن لاءِ چيو ته ان جي الله تعاليٰ ڪهڙي پريهه؟ ان تي هي آيت نازل
 ٿي. حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمايو ته جڏهن محبوب رسول
 ڪريم صلی اللہ علیہ وسلم جن ماڻهن کي صدق جي رغبتي ڏياري ته انهن
 حضرت عبدالرحمان بن عوف چار هزار درهم آندا ۽ خدمت اقدس ۾ پريڻ
 عرض ڪندڙن ۽ رسول الله! منهنجو ڪل مال ان هزار درهم هو، چار
 هزار ته هي الله تعاليٰ جي راه ۾ حاضر آهن ۽ چار هزار مان گهر وارن جي
 لاءِ روڪيا آهن. حضور محبوب سائين جن فرمايو، جيڪو تون ٿو
 ۽ جيڪو تون وڪير، الله تعاليٰ انهن ۾ برڪت فرمائي، محبوب مقبول
 رحمت عالم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي دعا جو هي اثر ٿيو جو ان جو
 مال ايترو ته وڌيو جو ان جي وفات بعد ان جي ٻن گهر وارين (جيڪي
 ان ڇڏيون) کي ان مال مان ان ٽن حصن ۾ جڏهن جو مقدار هڪ لک
 سئ هزار درهم هو.

۱۸۳) ابو عتيل انصاري هڪ ٿو ڪارڪن جو ڪي اچي بارگاه رسالت
 ۾ عرض ڪندڙن ۽ انهن اچ رات پاتي ڪاهڻ جي مزدوري ڪئي، ان
 جي اجرت ۾ ٿو ٿو ڪارڪن جا مليا، جنهن مان هڪ ٿو ٿو گهر وارن لاءِ ڇڏي
 آيو آهيان ۽ ٻيو ٿو ٿو خدا جي راه ۾ حاضر آهي، باجهاري محبوب پاڪ جن
 اهو صدق قبول فرمايو ۽ ان جي عزت ڪيائون.

۱۸۴) منافقن جي ڪهڙي تي عار ڏيارڻ ٿا.

۱۸۵) شان نزول:- مٿيون آيتون جڏهن نازل ٿيون ته انهن مسلمانن
 تي منافقن جو نفاق صاف ظاهر ٿي ويو. پوءِ منافق، حضور محبوب ڪريم صلی اللہ علیہ وسلم جن جي خدمت ۾ حاضري ساڻن معذرت ڪرڻ لڳا ۽ چوڻ لڳا ته توهان اسان جي لاءِ مغفرت
 گهرو. ان تي هي آيت نازل ٿي ۽ فرمايو ويو ته الله تعاليٰ انهن (پڇڙن) جي هرگز مغفرت نه فرمائيندو. ٿوري توهان استغفار ۾ مبالغو ڪريو. ۱۸۶) جيڪي ايمان کان خارج ٿين، جيستائين
 اهي ڪفر تي رهن (مدارڪ). ۱۸۷) ۽ جنگ تبوك ۾ ڏوڏيا. ۱۸۸) پوءِ ٿوري دير گهري بڙاشت ڪن ها ۽ هميشه جي باه ۾ سرڻ کان پنهنجو پاڻ کي بچائڻ ها. ۱۸۹) يعني دنيا ۾
 خوش ٿيڻ ۽ کائڻ، ٺوڙي ڪيتري به گهڻي مدت جي لاءِ هجي، مگر اهو آخرت جي روڻن جي مقابلي ۾ ٿورو آهي، چوڻ ڏني فاني آهي ۽ آخرت هميشه باقي آهي.

من ۱۹ یعنی آخرت جو روئو، دنیا مکمل ۽ خبیث عمل ڪرڻ جو بدلو آهي. حديث شريف م آهي ته محبوس سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن فرمايو جيڪڏهن توهان ڄاڻو ها اهو جيڪو مان ڄاڻان ٿو ته توهان ٿورو ڪو ۽ گهڻو روئو ها.

۱۹۱ جنگ تبرڪ کان پوءِ.

۱۹۲ اپنهي رهين.

۱۹۳ منافقن جو ٿورو، جيڪو تبرڪ م ويٺو کان نٿا ٿي ويهي رهيو.

۱۹۴ عورتن، ٻارن، ٻيارن ۽ ٻيا ڇهن سان. مسئلو: هن مان ثابت ٿيو ته جنهن شخص کان مڪرو وڪرو ظاهر ٿئي، ان کان قطع تعلقات ڪري ڇڏائي ڪرڻ گهرجي. صرف اسلام جو دعويدار هجڻ، اسلام لاءِ ڪافي نه آهي، تنهن ڪري اهڙن سان مصاحبت ۽ مرافقت جائز نه آهي. انهيءَ ڪري الله تعاليٰ پنهنجي محبوس نبی ڪريم صلي الله عليه وسلم جن سان گڏ جهاد م منافقن جي وڃڻ کي روڪي ڇڏيو. اڄ ڪلهه جيڪي ماڻهو چون ٿا ته هر ڪلهي گو کي ملايو ۽ ان سان اتفاق ۽ اتحاد ڪريو، سو هن ترافيت حڪم جي بلڪل خلاف آهي.

۱۹۵ هن آيت م حبيب صلي الله عليه وسلم جن کي منافقن جي جنازي نماز ۽ انهن جي دفن م شرڪت ڪرڻ کان منع فرمايو ويو. مسئلو: هن آيت مان ثابت ٿيو ته ڪافر جي جنازي نماز ڪنهن حال م جائز نه آهي ۽ ڪافر جي قبر تي دفن وقت ۽ زيارت جي خيال سان بيجهڻ به منع آهي ۽ هي جيڪو فرمايو آهي (۽ فسق مري ويا) هي فسق مان ڪفر مراد آهي. قرآن ڪريم م به چاءِ ۽ به فسق جي معنيٰ ڪفر آهي جيئن ته آيت آفمن ڪان مؤمن ماڻهن ڪان فاسق م مسئلو: فاسق جي جنازي نماز جائز آهي، ان تي صحابہ ۽ تابعين جو اجماع آهي ۽ ان تي صالحن عالمن جو عمل ۽ اهو ئي اهل سنت والجماعت جو مذهبي مسئلو: هن آيت مان مسلمانن جي جنازي جو جواز به ثابت ٿئي ٿو ۽ ان جو فرض ڪافي هجڻ حديث مشهور سان ثابت آهي. مسئلو: جنهن شخص جي مؤمن يا ڪافر هجڻ م شبهو هي ان جي جنازي نماز ۾ پڙهي وڃي. مسئلو: جڏهن ڪو ڪافر مري وڃي ۽ ان جو وارث مسلمان هجي ته ان کي گهرجي ته ان کي مسنون طريقي سان غسل ڏئي، بلڪ پليدي زائل ڪري وانگر ان تي پاڻي وهائي ۽ مسنون ڪفن ڏيئي، بلڪ ايتري ڪپڙي م ويڙهي، جنهن سان گهر ٿو لکي وڃي ۽ نه سنت جي طريقي سان دفن ڪري ڏئي مسنون طريقي سان قبر بناهي.

كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٤﴾ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى

روئو بدلو ان جو جيڪي ڪم ڪندا هئا، ۱۹۱ پوءِ اهي محبوب ۱۹۱ جيڪڏهن الله توهان کي انهن ۱۹۱ مان

طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَّنْ تَخْرُجُوا

ڪنهن ٽولي جي طرف واپس وٺي وڃي ۽ اهي ۱۹۲ توهان کان پنهنجي اجازت گهڻا ته تون فرمايو ته توهان ڪڏهن

مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا فِیْ عَدَاوَاتِكُمْ رِضِيئًا لِّمَا لَفَعَدُ

به ٻيڻا گڏ ٿي رهيو، ۱۹۳ ساڳو ڪنهن به دشمن شاگرد نه ٿو. توهان پهرئين دفعي ويهي رهڻ کي

أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ﴿٩٥﴾ وَلَا تَصِلْ عَلَى

پسند ڪيو، پوءِ ويهي رهو پنهنجي رهجي ويندڙن سان گڏ ۱۹۴. انهن مان ڪنهن جي به ميت

أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا

تي نماز ڏيڻ نه هجي ۽ ان جي قبر تي بيجهان ۽، ۱۹۵ بيشڪ اهي الله ۽ سندس

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا تَوَلَّوْهُمْ فَسُقُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ

رسول جا منڪرتيا ۽ نافرماني جي حالت م مري ويا، ۱۹۶ ۽ توکي تعجب نه اچي انهن جي مال تي

وَأَوْلَادُهُمْ ۖ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَ بِهِم مَّا فِي الدُّنْيَا

۽ نه انهن جي اولاد تي الله ته اهو توکي گهري ته ان سان دنيا م ٻئي انهن تي وبال وجهي

وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٩٧﴾ وَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ

۽ ڪفر تي سندن دمر ڪري وڃي ۽ جڏهن ڪا سورت نازل ٿئي ته

أَمْنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذِنُكَ أُولُوا الْكُلُولِ

الله تي ايمان آڻيو ۽ سندس رسول ساڳو تعجب ڪريو ته انهن مان طاقت وارا توهان کان اجازت

مِنْهُمْ وَقَالُوا اذْ رَأَيْنَاكَ مَعَ الْفُقَعَاءِ ﴿٩٨﴾ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا

گهر ٿو ڳهندا آهن ۽ چوندا آهن ته ائين ڪي ڇڏي ٿو ته ويهي رهندڙن ساڳو رهيون ۱۰ اهي پنهنجي ويهندڙ

مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ لَكِن

عورتن سان گڏ رهڻ تي راضي رهيا ۽ انهن جي دلين تي مهر هڻي وئي ۱۱ پوءِ اهي ڪجهه نه سمجهن ۱۱

الرَّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جِهَادُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

پر رسول ۽ جن ساڻن گڏ ايمان آندو تن پنهنجي مال ۽ جان سان جهاد ڪيو

منزل ۲

صرف ڪڏهن ڪوفي ۽ پوري عيادتي. شان ٽول: ۱۰ عبدالله بن ابی سلول منافقن جو سد اهو. جڏهن اهو مؤثر ان جي پٽ، جيڪو مسلمان ۽ صالح مخلص صحابي ۽ ڪثير العبادات هو ان هي خواهش ڪئي ته محبوس سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن سندس پيءُ عبدالله بن ابی سلول کي ڪفن لاءِ پنهنجي قميص مبارڪ عنايت فرمائين ۽ ان جي جنازي نماز ۾ هئان. حضرت عمر فاروق رضی الله تعاليٰ عنه جي راڄ ان جي خلاف هئي، پر جڏهن ته ان وقت تائين ممانعت ٿي هئي ۽ حضور محبوس سائين جن کي معلوم هو ته اهو عمل هڪ هزار ماڻهن جي ايمان آڻڻ جو سبب ٿيندو. ان ڪري محبوس ڪن جن پنهنجي قميص مبارڪ به عنايت فرمائي ۽ جنازي م شرڪت به ڪئي. قميص ڏيڻ جو هڪ سبب هي به هو ته محبوس سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جو چاچو حضرت عباس، جيڪو بدر م قتيبي آيو هو ته ان کي عبدالله بن ابی سلول پنهنجو ڪٽو پهرائيو هو. محبوس ڪري ان جو بدلو ڏيڻ به منظور هو. ان تي هي آيت نازل ٿي ۽ ان کان پوءِ وري ڪڏهن به محبوس سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن ڪنهن منافق جي جنازي م شرڪت نه فرمائي ۽ محبوس سائين جي اها مصاحبت به پوري ٿي. اهڙي طرح جڏهن ڪافرن ٿو ته اهڙو سخت دشمن شخص به حضور سيد عالم صلي الله عليه وسلم جن جي ڪٽي مبارڪ مان برڪت حاصل ڪرڻ گهري ٿو ۽ ان جي عقيدي م به پاڻ ڪريم الله تعاليٰ جا حبيب ۽ سچا رسول آهن. اهو سچي هزار عاهد مسلمان ٿي ويا.

۱۹۶ انهن جي ڪفر ۽ نفاق اختيار ڪرڻ جي سبب، ۱۹۷ جهاد م ڪهڙي ڪاميابي ۽ نيڪ بختي آهي ۽ ريحي رهڻ م ڪهڙي هلاڪت ۽ بد بختي آهي.

